

Loppa kommune

www.loppa.kommune.no

Sandland

Rådmannens kommentarer

Budsjett 2010

Økonomiplan 2010—2013

INNHOILDSFORTEGNELSE

KAP. 1. INNLEDNING	2
KAP 2. FORUTSETNINGER - RAMMEBETINGELSER.....	3
2.1 UTVIKLING DE SISTE ÅRENE	3
2.2 RAMMEBETINGELSENE	4
2.3 USIKKERHETSMOMENTER.....	4
2.4 KRAV TIL BUDSJETTET.....	5
2.5 STATLIGE STYRINGSSIGNALER FOR KOMMUNEØKONOMIEN.....	5
2.6 BEFOLKNINGSUTVIKLING	6
2.7 BUDSJETTRAMMER	6
2.8 FRIE INNTEKTER	6
2.9 RENTER OG AVDRAG.....	9
2.10 PERSONALSITUASJON - KOSTNADER	11
2.11 TJENESTETILBUDET	12
2.12 ÅR 2010 – VESENTLIGE ENDRINGER.....	12
KAP 3. FORSLAG TIL DRIFTSBUDSJETT PR. RAMMEOMRÅDE	14
3.2 RAMMEOMRÅDE 1.1 - SENTRALE STYRINGSORGANER/FELLESUTGIFTER	15
RAMMEOMRÅDE 1.2 OG RAMMEOMRÅDE 1.3 - LEVEKÅRSEKSJONEN	17
3.3 RAMMEOMRÅDE 1.2 – OPPVEKST OG KULTUR	18
3.4 RAMMEOMRÅDE 1.3 - HELSE, SOSIAL, PLEIE OG OMSORG.	21
3.5 RAMMEOMRÅDE 1.4 - DRIFTSAVDELINGEN.	28
KAP. 4 FORSLAG INVESTERINGER I 2010.....	31
KAP. 5 LOPPA KOMMUNES ØKONOMISKE SITUASJON.	32
KAP. 6 RÅDMANNENS AVSLUTNINGSKOMMENTAR	34
KAP. 7 FORSLAG TIL ØKONOMIPLAN 2010– 2013	36

KAP. 1. INNLEDNING.

Rådmannens forslag til årsbudsjett 2010 og økonomiplan 2010 - 2013 legges herved frem til politisk behandling. Det må innledningsvis bemerkes at kommunens frie inntekter øker med i underkant av 2 % – og det er vesentlig mindre enn det vi hadde behov for. Dette gir grunn til bekymring ettersom økningen ikke kompenserer for lønns- og prisstigningen. Budsjettarbeidet har derfor vært ekstra krevende og hektisk denne høsten, siden disse tallene medfører en reell nedgang på 1,37 %.

I følge Kommunelovens § 45 skal kommunene innen årets utgang vedta budsjett for kommende kalenderår. Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse, jfr. Kommunelovens § 46.

Tidligere vedtatte målsettinger og justeringer er forsøkt hensyntatt ved utarbeidelsen av årsbudsjettet for 2010. Men det bemerkes at rammene er knappe, og at det ikke er rom for nye tiltak. Faktisk er det flere år siden vi har hatt så knappe rammer. Det er derfor en stor utfordring i seg selv – å klare og videreføre tilnærmet dagens driftsnivå.

Stadig strammere inntektsrammer har medført strenge prioriteringer de seneste årene. Dette medfører at vi ikke lenger har budsjettmessige buffere, før vi begynner å planlegge driftsåret 2010. Men slik må det nødvendigvis bli når vi opplever en reell nedgang i våre frie inntekter.

Det må innledningsvis bemerkes at vi til tross for nedgang i de frie inntektene har hatt meget god økonomistyring de seneste årene. Men det er en del omfattende utgifter som vi overhodet ikke har styring med. Her kan spesielt krevende lønnsoppgjør, vesentlig vekst i pensjonsutgiftene og renteutviklingen nevnes.

Årets budsjettarbeid har rent budsjett-teknisk blitt utført på en meget tilfredsstillende måte. Rådmannen registrerer at alle med budsjettansvar har etablert en god helhets- og totalforståelse i dette arbeidet. Dette er betryggende å registrere, og medfører at vi – etter rådmannens syn – klarer å få maksimalt ut av knappe budsjett-rammer.

Innledningsvis kan det kort konstanteres at budsjettarbeidet har skiftet karakter de siste årene. Fra å være et hyggelig arbeid med å fordele ressurser til ulike tjenester – til et stadig krav om effektivisering, modernisering og rasjonalisering.

Budsjettet er brakt i balanse, men rådmannen kan ikke erindre når vi sist har vært nødt til å redusere budsjettpostene så mye. Vi har likevel valgt jevne kutt, i stedet for nedleggelse av enkelt tjenestoområde.

Heldigvis har vi vært varsomme ved benyttelse av ekstraintekter de seneste år. Dersom de merinntektene som vi tross alt mottok for 2008 og 2009 hadde blitt ensidig satt til å utvide driftsnivået, hadde vi vært i en håpløs situasjon i dag. Rådmannen ber kommunestyret om å merke seg dette – slik at samme grunnholdning videreføres

KAP 2. FORUTSETNINGER - RAMMEBETINGELSER.

2.1 Utvikling de siste årene

Kommuneøkonomien har lenge vært satt under lupen. Signaler om effektivisering, rasjonalisering og modernisering er ikke bare ord, men signaler som maner til handling. Krevende lønnsoppgjør og pensjonspremier som etter hvert sprenger alle grenser, gjør sitt til at samtlige kommuner fortløpende vurderer driftsmessige forhold.

Loppa kommune er i så måte ikke noe unntak. Kommunen har de siste årene vært en av de desidert største taperne på omleggingen av inntektssystemet. De fem foregående år har vi lagt ned i overkant av 40 årsverk – eller om lag 25 % av vår samlede arbeidsstyrke. Vi har redusert innsatsfaktoren innen mulige og nærmest umulige tjenesteområder. Det var derfor gledelig at vi etter ny omlegging av inntektssystemet kom vesenlig bedre ut enn tidligere inneværende år. For 2010 kommer vi imidlertid dårlig ut. Vi har en reell nedgang på 1,37 % i våre frie inntekter. Og vår prosentvise vekst i forhold til landsgjennomsnittet er -2,39. Det er desidert dårligst av samtlige kommuner i Finnmark. Også dette ber rådmannen kommunestyret merke seg.

Men våre tidligere grep har tross alt gitt resultater. Men som rådmannen klart har gitt uttrykk for tidligere, så har vi vært på toppen. Inneværende år vil vi sannsynligvis få et forsvarlig og relativt godt resultat. De kommende år vil dreie seg om å klare driftsmessige lovpålagte oppgaver – og samtidig unngå underskudd.

Utviklingen illustreres og dokumenteres ved å henvise til kommunens netto driftsresultat de seneste årene:

1999	Kr. 3 475 245,-
2000	Kr. 1 453 267,-
2001	Kr. - 27 500
2002	Kr. -4 324 345
2003	Kr. 3 977 905
2004	Kr. 5 635 882
2005	Kr. 10 072 127
2006	Kr. 2 737 308
2007	Kr. 5 642 779
2008	Kr. 7 462 696

Dette viser at driftsutgiftene i 2001 og 2002 utviklet seg til å bli vesentlig større enn driftsinntektene. Sent i 2002 startet vi derfor en markant snuoperasjon. Denne har gitt positive resultater rent regnskapsmessig, men det legges ikke skjul på at vi ser negative ringvirkninger gjennom noe svakere tjenestetilbud, fare for brudd på sentrale lovbestemmelser og indirekte nedgang i folketallet. Men det har vært korrekt å innføre en betydelig strengere økonomistyring og nytenkning innenfor alle ledd av organisasjonen.

2.2 Rammebetingelsene

På bakgrunn av at kommunen i andre halvår 2002 erkjente at man gradvis hadde svekket den økonomiske bæreevnen, ble det tverrpolitisk enighet om å fokusere sterkt på økonomistyring og tøff

prioritering av oppgaveløsninger. Gjennom en grundig prosess ble man enige om følgende målsetninger:

Loppa kommunes **hovedmål** for kommuneøkonomien:

Loppa kommunestyre har som hovedmål å øke kommunens økonomiske handlefrihet slik at vi kan møte uforutsette svingninger i inntekter og utgifter.

For å bedre kommunens handlefrihet har kommunestyret vedtatt følgende delmål:

- **Netto driftsresultat bør være 5 % av driftsinntektene.**
- **Kommunens totale lånegjeld bør ikke overstige 50 % av driftsinntektene.**
- **Avsetninger til fonds skal være større enn forbruket av fondsmidler.**
- **Avsetninger til fonds bør utgjøre minst 50 % av netto driftsresultat.**
- **Det skal være mindre vekst i driftsutgiftene enn i driftsinntektene.**

Det bemerkes at delmålene naturlig nok er tilnærmet umulige å oppfylle i årsbudsjettet. Men det må presiseres at fra disse ble vedtatt i 2002 og frem til endelig regnskapsresultat i 2003 - 2008, så oppnådde vi en markant forbedring – hvor hovedmålet gradvis fylles, og hvor de fleste av delmålene faktisk er blitt innfridd! Fra rådmannens ståsted er det derfor usedvanlig viktig at dette ikke blir glemte postulater, men kjøreregler for vår økonomiforvaltning, uansett tildelte rammer.

Men det presiseres at ingen av disse målene er oppnådd i budsjettet for 2010. Dette kommenteres senere i dokumentet. Men uansett vil rådmannen som sedvanlig i løpet av driftsåret gjøre det som er mulig for å oppnå faktiske forbedringer i forhold til når årsoppgjøret foretas. For det er gjennom små og konsekvente grep i den daglige forvaltning at vi oppnår forbedringer sammen.

2.3 Usikkerhetsmomenter

Det er selvfølgelig ønskelig og ikke gjøre denne listen for lang, men følgende forhold må nevnes:

- Stadig nye tiltak, forskrifter, føringer og pålegg fra statlige myndigheter og andre aktører utenfor kommunen setter press på kommuneøkonomien.
- Skiftende rammevilkår i forhold til uforutsigbare inntekter m.h.t. omlegginger i inntektssystemet for kommunene.
- Befolkningsutviklingen gir virkelig grunn til hodebry – og er den største og mest problematiske utfordringen vi står ovenfor. Befolkningsnedgang gir også en vesentlig reduksjon i våre frie inntekter. Men det er tegn som tyder på at nedgangen muligens holder på å flate noe ut nå.
- Tidligere vedtak i formannskap og kommunestyre forplikter og stiller forventninger til at rådmannen klarer å etablere disse som gjennomførbare tiltak. Svingninger i kommuneøkonomien gjennom driftsåret, stiller derfor unaturlig høye krav til oss alle. Dette fordi at det som er økonomisk mulig i dag, kan være helt umulig i morgen.
- Kommunens lånegjeld er for høy. Det vil likevel kunne dukke opp presserende behov som vi ikke har kapitalreserve til å dekke.
- Vi påvirker ikke krevende lønnsoppgjør som gang på gang går langt over de forutsetninger som det blir lagt opp til i statsbudsjettet. Samtidig som inntektsnivået svekkes gradvis, stiger våre lønnsutgifter dersom vi ikke nedbemanner. Det har vært vår vonde sirkel de seneste årene. For 2010 er denne problemstillingen mer aktuell enn den har vært på flere år.

- Pensjonskostnadene er nærmest et kapittel for seg selv – og medfører en særdeles stor utgift.
- Renteutviklingen må også nevnes hensyntatt vår store lånegjeld. Men her er rådmannen tross alt tilfreds med at vi tidligere har klart å avsette noen midler til rentereguleringsfond. Dette viser seg i dag å være et av de beste økonomiske grepene vi har foretatt tidligere.
- Videre er det flere tunge og kostnadskrevenne prosjekter som det stilles forventninger til. De mest aktuelle er renovering Bergsfjord skole, bygging av boliger for personer med bistandsbehov – og kapitalbehov i forhold til flere større næringsprosjekter.

2.4 Krav til budsjettet

Kommunelovens bestemmelser sier at budsjettet skal være realistisk og minst i balanse. Videre er årsbudsjettet en bindende plan for kommunens inntekter i budsjettåret og anvendelsen av disse. I egen forskrift påpeker departementet at kommunene som hovedregel skal ha overskudd på driften for på denne måten kunne finansiere deler av sine investeringer. I så måte mener rådmannen at det er viktig å konsolidere stillingen før nye og til dels krevende tiltak iverksettes. Kommentarene videre i dette dokumentet illustrerer dette.

2.5 Statlige styringssignaler for kommuneøkonomien

Regjerings forslag til statsbudsjett gir kommunesektoren generelt et løft hva angår i frie inntekter.

Hovedelementene i regjeringens forslag til økonomisk opplegg for kommunesektoren i 2010 er:

- Det legges opp til en reel vekst i de samlede inntektene på nærmere 8 mrd. kr, eller 2,6 pst.
- Av veksten i de samlede inntektene er 4,2 mrd. kr frie inntekter – tilsvarende 1,9 pst..
- Regjeringen varslet i kommuneproposisjonen at skatteinntektenes andel av de samlede inntektene skal utgjøre om lag 44,6 pst. av de samlede inntektene i 2009.
- Det foreslås at den kommunale skattøren for personlige skattytere opprettholdes på 12,80 pst.
- Lønns- og prisvekst i kommunesektoren er anslått til 3,1 % mot 4,5 % inneværende år.
- Det innføres et nytt inntektssystem for kommunene. Målsettingen med endringene er å få en jevnere fordeling og større forutsigbarhet når det gjelder kommunenes inntekter.

2.6 Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen de seneste årene viser følgende utvikling:

<i>Innbyggere</i>	<i>Loppa</i>	<i>Finnmark</i>
Pr. 01.01.99	1443	74 061
Pr. 01.01.00	1426	74 059
Pr. 01.01.01	1421	74 087
Pr. 01.01.02	1398	73 732
Pr. 01.01.03	1329	73 514
Pr. 01.01.04	1295	73 174
Pr. 01.01.05	1266	73 074
Pr. 01.01.06	1213	72 973
Pr. 01.01.07	1150	72 519
Pr. 01.01.08	1106	72 399
Pr. 01.01.09	1087	72 492
Pr. 01.07.09	1083	72 525

Tallene taler for seg selv. Som tabellen viser, har vi blitt redusert med over 350 personer siden 2000.

2.7 Budsjetttrammer

Utgangspunktet for budsjetttrammene for 2010 har vært:

- Budsjett 2009
- Vedtatt økonomiplan
- Regnskap 2008

Budsjettet viser derfor kun mindre korrigeringer i henhold til drift. Stort sett kan man si at samtlige budsjettenheter har fått beskjed om å forholde seg til 2009 rammen, men det er fra rådmannens side redusert ytterligere på tampen av dette arbeidet. Nye og endrede tiltak kommenteres i eget punkt senere i dokumentet. Videre vil totalforutsetningen for budsjettet kommenteres i dette punktet. Men hovedsakelig kan man si at vi har økt lønnsbudsjettet i tråd med lønnsoppgjøret, og tatt hensyn til generell prisstigning og forventet rentenivå. Videre har vi sett oss nødt til å redusere "budsjettønsker" i vesentlig grad ettersom det rett og slett ikke er økonomiske ressurser igjen til annet enn ordinær drift. Men vi har nok en gang stablet på plass ett budsjett uten direkte oppsigelser. Det er rådmannen svært tilfreds med, hensyntatt de svake rammene som vi får i 2010.

2.8 Frie inntekter

Frie inntekter for kommunesektoren består av rammetilskudd og skatteinntekter, og utgjør knapt 70 % av de samlede inntektene til kommunesektoren. Disse inntektene kan kommunesektoren disponere fritt innenfor de rammene som gjeldende lover og regler gir.

Siden Loppa er en minsteinntektskommune har ikke kommunen "påvirkning" på eget skatteanslag som under tidligere ordninger. Det er veksten på landsbasis som er viktig. Det inntektsutjevne tilskuddet skal utjevne forskjellen mellom skatterike og skattesvake kommuner.

Skatteinntang jfr. Regnskap/budsjett 2006 – 2010

	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Budsjett 2010
Endring	2.2 %	-0,4 %	-4,8		-4,2
Anslag skatteinntekter	16.543.599	16.476.000	15 722 000	17 200 000	16 500 000

Ovenstående tabell viser utviklingen i kommunens skatteinntekter. Det gjøres oppmerksom på at inntektssystemet samlet sett indikerer at vi kan sette skatteanslaget til i overkant av kr. 17 millioner i 2010. På bakgrunn av befolkningsnedgang og andre systemvirkninger, har rådmannen de siste årene valgt å sette ned de frie inntektene med 1 million. Dette har vist seg og holdt stikk, og har vært en god rettesnor.

Når det gjelder inntektssystemet – totalt sett – så vil folketallet pr 01.07.09 være gjeldende ved beregning av innbyggertilskuddet/utgiftsutjevningen. Mens folketallet pr. 01.01.10 vil være gjeldende i forhold til inntektsutjevningen. Siden folketallsutviklingen er svært usikker, men ser litt mer stabil ut enn foregående år, bør en buffer på om lag kr. 500 000,- være tilstrekkelig.

Rammetilskudd

For 2010 er rammetilskuddet prognosert til **kr. 56 853 000,-**.

Beregning av rammetilskudd for 2009 og 2010

(tall i hele tusen)

Fast del:					Skjønn:			
Innbygger-tilskudd. Utgiftsutj.	Overgangsordninger/oppg. Diff.	Distrikts-pol. tilskudd	Små-kommune tilskudd	Sum fast del	INGAR	Ordinært skjønn	Selskaps-skatt	Totalt rammetils.
30.504	372	7.891	10.857	49.624	-67	6.100	0	55.657
30.803	405	7.996	11.194	50.398	255	6.200	0	56.853

Kommunenenes inntektssystem er komplekst og slett ikke uproblematisk å sette seg inn i. Men det er gledelig å registrere at vi i nytt inntektssystem kommer langt bedre ut enn vi ville gjort i de to foregående forslagene som ble forkastet. En del elementer i det nye systemet er ikke endret i forhold til tidligere system. Mens det er gjort vesentlige endringer innenfor noen av de elementene i systemet.

Hovedelementene i det nye inntektssystemet er redusert skatteandel, økt inntektsutjevning, avvikling av den kommunale selskapskatten, omlegging av de regionalpolitiske tilskuddene og innføring av hovedstadstilskudd. I tillegg erstattes dagens overgangsordning med et inntektsgarantitilskudd.

Det nye inntektssystemet medfører også endringer i telletidspunkt for befolkningstall. Innbyggertilskuddet, inkludert utgiftsutjevningen, blir beregnet med befolkningstall pr. 1. juli 2009.

Inntektsutjevningen har siden innføringen av løpende inntektsutjevning blitt beregnet fortløpende gjennom budsjettåret. Beregningen baseres på befolkningstall pr. 1. januar i budsjettåret. Det betyr at endelige tall for 2010 først foreligger i februar 2011.

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å utjevne kommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. Ved fordeling av rammetilskuddet tas det hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og ulikheter i skatteinntektene (inntektsutjevning). Inntektssystemet inneholder i tillegg tilskudd som er begrunnet ut fra regionalpolitiske målsettinger. Det gis også et skjønnstilskudd for å korrigere for forhold som ikke ivaretas godt nok i fordelingsystemet for øvrig. (Her må det presiseres at vi får god forståelse og uttelling fra fylkesmannen). Inntektsutjevningen omfatter inntekts- og formueskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatt fra kraftverk.

Omfordelingen som følge av utgifts- og inntektsutjevningen gjøres i innbyggertilskuddet. Utgiftsutjevningen i inntektssystemet er begrunnet med at forhold av demografisk, geografisk og sosial art gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene i liten grad kan påvirke.

Inntektssystemet inneholder videre tilskudd som utelukkende er regionalpolitisk begrunnet. Distriktpolitiske tilskudd til kommunene er Nord-Norge- og Namdaltilskudd, småkommunetilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge.

Videre kan det nevnes at for kommunene gikk en i 2005 over til en ordning med symmetrisk inntektsutjevning. Fra 2009 ble det lagt opp til en opptrapping av utjevningsgraden i inntektsutjevningen over en treårsperiode, det vil si fra 55 til 57 prosent i 2009, fra 57 til 59 prosent i 2010 og fra 59 til 60 prosent i 2011.

Dette innebærer konkret at for 2010 blir dermed kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet kompensert for 59 prosent av differansen mellom egen skatteinntekting og landsgjennomsnittet.

En elementær endring i inntektssystemet er at overgangsordningen for kommunene fra og med 2009 ble erstattet med et inntektsgarantitilskudd. Hensikten med tilskuddet er å gi kommunene en mer helhetlig skjerming mot plutselig svikt i rammetilskuddet, og dermed øke fleksibiliteten og forutsigbarheten i inntektssystemet. Gjennom inntektsgarantitilskuddet (INGAR) begrenses negativt avvik i vekst i forhold til landsgjennomsnittet.

INGAR tar utgangspunkt i endringen i det totale rammetilskuddet på nasjonalt nivå, målt i kroner pr. innbygger, og er utformet slik at ingen kommuner skal ha en beregnet vekst i rammetilskuddet fra ett år til det neste som er lavere enn 300 kroner under beregnet vekst på landsbasis i kroner pr. innbygger (før finansiering av selve overgangsordningen). INGAR beregnes på grunnlag av tall pr. 1.juli 2009. Ordningen finansieres ved et likt trekk pr. innbygger i alle landets kommuner. Endringer som omfattes av INGAR er systemendringer, oppgaveendringer, innlemming av øremerkede tilskudd, befolkningsnedgang og endringer i kriteriedata.

Omleggingen av inntektssystemet innebærer videre at det tidligere regionaltilskuddet videreføres som småkommunetilskudd. Småkommunetilskuddet blir i 2010, på samme måte som regionaltilskuddet i 2008, gitt til kommuner som har færre enn 3200 innbyggere.

For å få småkommunetilskudd må kommunen i tillegg ha en gjennomsnittlig skatteinntekt de siste tre år som er lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittlig skatteinntekt siste tre år, mot skatteinntekter under 110 prosent av landsgjennomsnittet siste skatteår for det tidligere regionaltilskuddet. Alle kommuner i tiltakssonen får fra 2009 tilskudd etter forhøyet sats, hvis de oppfyller kriteriene for å motta småkommunetilskudd.

Avslutningsvis kan det nevnes at skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet. Her kommer Loppa godt ut etter beskrivelse/søknad og tildeling initiert av Fylkesmannen.

Med forbehold om utviklingen av folketallet fastsettes følgende tall for Loppa kommunes frie inntekter for 2010:

Rammetilskudd for år 2010	kr. 56.853.000,-
+ Netto inntektsutjevning	kr. 7.041.000,-
Totalt rammetilskudd	kr. 63.892.000,-
+ Skatt på formue og inntekt	kr. 16.500.000,-
Frie inntekter	kr. 80.392.000,-
Tilleggsproposisjon	-
Totalt	kr. 80.392.000,-

Dette medfører at vi for 2010 får en økning i våre frie inntekter pålydende ca. kr. 1 500 000,- eller i underkant av 2 %. Dette er meget lavt, og Loppa kommer dårligst ut av samtlige Finnmarks kommuner. Dette er kommunisert med Fylkesmannen, og rådmannen og Fylkesmannen forsøker i samarbeid å kartlegge forklaringsvariablene i forhold til dette. En årsak er selvsagt et synkende folketall, men også demografiske forhold spiller inn for vår del.

2.9 Renter og avdrag

Beregning av rente og avdragsutgifter for 2009:

Bank	Lånenr.	Renter/avdrag	2007	2008	2009	2010
Husb.	16700626 1	Renter	53.670			
		Avdrag	54.400			
		Restgjeld	1.156.000			
Husb.	167009398	Renter	26.535			
		Avdrag	56.000			
		Restgjeld	552.000	Sammenslått		
				5 lån		
Husb.	167132638	Renter	42.749	251.000	255.152	113.669
		Avdrag	62.261	284.000	293.991	297.734
		Restgjeld	905.804	3.628.000	2.979.224	2.626.233
K. Bank	19930349	Renter	72.220	78.000	61.161	13.084
		Avdrag	427.920	428.000	427.920	428.120
		Restgjeld	1.283.960	856.000	428.120	0
K. Bank	19 970 262	Renter	167.622	234.000	273.780	129.859
		Avdrag	179.520	180.000	179.520	179.520
		Restgjeld	3.590.300	3.411.000	3.231.260	3.051.740
K. Bank	19 980 053	Renter	19.734	12.000		
		Avdrag	250.600	250.600		
		Restgjeld	250.600	0	0	0
K.kreditt	Refinans.	Renter	1.137.700	1.509.000	1.692.361	763.627
		Avdrag	2.063.856	2.064.000	2.063.856	2.063.846
		Restgjeld	23.734.335	21.670.000	19.606.623	17.542.790
INN.Norge		Renter	-	-		
		Avdrag	-	-	Innfridd 2008	
		Restgjeld	200.000	200.000	0	0
K. kreditt	Helsesenter	Renter	1.328.767	1.845.000	2.178.253	1.043.303
		Avdrag	1.150.000	1.150.000	1.150.000	1.146.480
		(Restgjeld)	28.665.656	27.516.000	26.365.656	25.222.710
	Totalt renter		2.900.000	3.929.000	4.461.000	2.063.272
	Totalt avdrag		4.250.000	4.357.000	4.116.000	4.115.700
	Restgjeld		61.138.655	57.281.000	52.611.000	48.443.473

Tabellen viser beregningen av kapitalutgifter for de innlån som er registrert i Loppa kommune pr. dato. Det opptas i utgangspunktet ikke nye lån i 2010.

Lånegjelden pr. innbygger er fortsatt for høy. Men det er dog gledelig å se at totalgjelden vår er redusert med ca. kr 27 millioner fra 2003 til 2010. Dette er et helt nødvendig økonomisk grep. Men det er likevel litt paradoksalt at lånegjelden pr. innbygger ikke har gått vesentlig ned – dette pga. nedgang i folketallet.

Det understrekes også at vi er svært sårbare i forbindelse med renteutviklingen. Men det er sannsynligvis lagt inn tilstrekkelig rentemargin i 2010.

Vi har i tillegg rentebufferfondet å tære på, dersom det skulle bli nødvendig. Men dette fondet er ment som en langsiktig reserve, slik at dette ikke er noen heldig løsning om vi må ta store deler av dette i bruk nå.

2.10 Personalsituasjon - kostnader

Innledningsvis vil rådmannen repetere at vi i løpet av de fem siste årene på bakgrunn av kommunestyrets budsjettvedtak, har redusert våre stillingshjemler med i overkant av 40 årsverk.

For 2010 har vi valgt å legge en samlet pott for lønnsglidning under rammeområde 1.1. Denne potten er fastsatt til kr. 1 600 000,-. Dette er sannsynligvis tilstrekkelig for å kunne ta høyde for hovedlønnsoppgjøret, ettersom etatene også har lagt inn en margin i lønnsbudsjettene. Men dersom det hadde vært rom for dette – ville rådmannen prioritert å avsette en noe høyere lønnsnett.

Vi har budsjettet ordinær pensjonspremie for 2009 med 19 %. I følge KLP burde vi muligens satt prosentsatsen noe opp, men rådmannen antar at dette vil kunne holde. Dette tilsvarer omlag inneværende års premienivå. Pensjonsutgiftene vil uansett stige, ettersom totalt lønnsbudsjett er steget vesentlig – på bakgrunn av kommende års lønnsoppgjør.

Rådmannen skrev følgende i kommentarene til 2009 budsjettet – det er en selvfølge at samme gjennomgående holdning råder også i 2010:

Som et stabiliserende økonomisk tiltak forutsetter rådmannen at vi innfører nærmest ansettelsesstopp i 2009. Kun nyrekruttering av det som vurderes som absolutt nøkkelpersonale kan godkjennes. For øvrig forutsetter rådmannen at vi benytter kommunens samlede arbeidsstyrke gjennom totalvurderinger. Dette vil bli drøftet nærmere med arbeidstakerorganisasjonene, slik at vi fremmer en felles forståelse for håndteringen av situasjonen.

Dette er vanskelig å etterleve, siden samlet arbeidsstyrke nå ikke er større enn den må være. Men vi skal fortsatt være kritiske i forhold til å vurdere ledige stillinger. Og vi må ikke minst unngå å etablere nye stillingshjemler.

Følgende tabell viser utviklingen av lønnsutgiftene i henhold til fjorårets budsjett:

Art	Tekst	Budsjett 2009	Budsjett 2010
01	Fastlønn inkl. avtalefestede tillegg	50 788 000	52 356 000
02	Vikarer	3 716 000	3 312 000
03	Ekstrahjelp	646 000	513 000
04	Overtid	387 000	410 000
05/06	Annen lønn og trekkpliktige godtgjørelser	1 782 000	1 562 000
08	Godtgjørelse folkevalgte	705 000	692 000
89	Annen lønn		336 000
09	Sosiale utgifter	8 703 000	8 818 000
099	Arbeidsgiveravgift	110 000	0
	TOTALE LØNNSUTGIFTER	66 837 000	67 999 000
73	Refusjon fylkeskommunen	1 556 000	1 474 000
71	Sykelønnsrefusjon	1 378 000	1 157 000
	NETTO LØNNSUTGIFTER	63 903 000	65 368 000

Som det fremgår av tabellen, så øker fastlønn med i overkant av 1,5 millioner. I tillegg er det satt av sentral pott pålydende 1,6 millioner. Så det er her vi må benytte veksten i frie inntekter og rentegevinsten.

Vi har ikke opprettet noen nye stillinger, ettersom det overhodet ikke er anledning til dette. Videre er det foreslått å legge ned en vakant stilling som servicemedarbeider på driftsavdelingen. Dette har vært helt nødvendig for å saldere budsjettet.

2.11 Tjenestetilbudet

Etter å ha redusert tjenestenivået i nedbemanningsperioden – har vi de seneste tre årene stabilisert det. Dette innebærer at vi innværende år har tilfredsstillende og faglig forsvarlige tjenester. Men vi har ikke mer ressurser enn det rådmannen mener at vi må ha. For 2010 gjennomfører vi kun mindre endringer.

Dette medfører at ingen brukere av kommunenes tjenester skal merke vesentlig kvalitetsforskjeller fra 2009 til 2010.

I budsjettinnspurten har rådmannen prioritert å unngå oppsigelser. Dette medfører at 2010 blir et spareår i forhold til andre ikke lønnsrelaterte budsjettposter.

2.12 År 2010 – Vesentlige endringer

Endringene de seneste årene har vært tildels dramatiske. Men 2009 var en opptur. Endringene for 2010 skal ikke være radikale. Men vi har gjennomført jevne driftsreduksjoner der det har vært mulig. Og rådmannen er bekymret for at vi ikke har noen budsjettreserver.

Det bemerkes videre at rådmannen har holdt fokus på å unngå oppsigelser og nedlegging av stillingshjemler. I budsjettforslaget foreligger det derfor ikke noen forslag om direkte oppsigelser. Likeså har rådmannen foreløpig prioritert å verne de enhetene som er så små, at ytterligere reduksjoner ville medført direkte nedleggelse.

Videre må det presiseres at budsjettet er stramt, og det vil kreve usedvanlig god økonomistyring til for ikke å gå med underskudd.

De ulike tiltak og budsjettmessige grep ramses opp nedenfor:

- Frie inntekter er sannsynligvis satt på et realistisk nivå.
- Renten er satt jevnt på alle lån. Vi mener at vi har satt realistisk og forventet rentenivå.
- Lønnsgradningen med er satt til kr. 1 600 000,-. Med de føringene som er lagt på lønnsbudsjettene på etatsnivå, bør dette være tilstrekkelig.
- Videre har rådmannen satt ned en rekke budsjettposter til innkjøp av nødvendig utstyr. Flere vedlikeholdsposter er også redusert en del. Dette er gjort ved at noe rett og slett ikke blir anskaffet/utført, og/eller ved at noe blir kjøpt inn på slutten av dette budsjettåret hvis det er økonomisk rom for dette.
- Overføringene til Loppa Kirkelige Fellesråd blir økt med kr. 200 000,- i forhold til 2009 rammen. Rådmannen har ikke funnet rom for ytterligere økning – men har kommunisert at kirka ønsket ytterligere midler.
- Overtid vil kun bli beordret og satt i verk når det nærmest står om liv og helse – som i 2009. Dette medfører selvfølgelig et vesentlig lavere tjenestenivå. (Rent budsjettmessig gir ikke dette tiltaket særlig stor effekt, men regnskapsmessig vil vi kunne tjene på dette.) Samtidig må det presiseres at ved bemanningsproblemer, så gir dette ofte utslag i bruk av overtid. Dette gjelder særlig innen pleie- og omsorgssektoren.
- Vikarbruken skal være effektiv. Det forventes således fleksibel bruk av personale på tvers av sektorene også i 2010. Ordinære vikarer tas kun inn når det er helt nødvendig. Her har vi sannsynligvis litt å gå på, ettersom vi muligens ikke har vært flinke nok på dette området det seneste året. Men det presiseres også at vi nå har problemer med å få inn helt nødvendige vikarer, ettersom det er mangel på arbeidskraft.
- Påvirkbare egeninntekter er økt vesentlig innen noen områder – se egen sak i kommunestyret.
- Vedlikehold innen bolig, veg og veilys er satt relativt lavt, ettersom det ikke er økonomiske rom for vesentlige økninger.
- Flere generelle inntektsposter er satt maksimalt av det vi kan forvente oss.
- Pensjonen er lagt tilnærmet på inneværende-års nivå.
- Budsjetterte midler til barnevern og økonomisk sosialhjelp viser en vesentlig stigende tendens i forhold til inneværende års budsjett – se kommentarene under aktuelt rammeområde.
- Vi har ikke evnet å legge inn midler til seniorpolitiske tiltak – og må om vi ikke klarer å gjøre innsparinger i budsjettperioden, basere oss på å benytte avsatte fondsmidler. Rådmannen er bekymret for dette, men ser også at ordingen vil "toppe" seg i 2011-12. Og da må vi ha ressurser til dette. Det kommer til å bli en enorm utfordring.
- Den vakante stillingen som servicemedarbeider foreslås inndratt gjennom dette budsjettvedtaket. Dette rett og slett fordi det ikke er økonomi til å videreføre stillingen. Samtidig

mener rådmannen at det gjennom god organisering innen avdelingen er mulig å fjerne denne stillingen.

Forholdene ovenfor (særlig de tre siste strekpunktene) illustrerer at Loppa kommune har det strammeste budsjettet på flere år. Dette medfører at vi etter hvert står i fare for å komme i samme situasjonen som i 2002 – med gradvis større økonomiske utfordringer.

Rådmannen og ledergruppen vil i det daglige gjøre alt som står i vår makt for å ha en god og forsvarlig økonomistyring. Men nye krav og forventninger – medfører at rådmannen er svært bekymret for fremtidig økonomisk situasjon.

KAP 3. FORSLAG TIL DRIFTSBUDSJETT PR. RAMMEOMRÅDE

3.1 Generelle forhold

Forslag til driftsbudsjett pr. rammeområde (nettorammer) etter internregnskapet/budsjettet.

Kap.	Tekst	Budsj.2009	Budsj.2010	Økt/reduert ramme
1	Adm.seksjonen	11 140 000	13 446 000	2 306 000
2	Oppvekst og kulturetaten	23 109 000	23 417 000	308 000
3	Helse og sosialetaten	33 974 000	34 142 000	168 000
4	Driftsavd.	5 270 000	6 025 000	755 000
	Sum	73 493 000	77 030 000	3 537 000

Av tabellen fremgår det at vi har minimale økninger innen H.K. 1.2 og 1.3. Dette illustrerer at vi knapt nok klarer å ta høyde for lønns- og prisstigning. Det er dette som gir grunnlag for bekymring. Driftsavdelingen har naturlig vekst, uten at vi har klart å ta høyde for utgifter som vi vet kan komme. At H.K. 1.1 har stor økning skyldes avsatt sentral pott til lønnsoppgjør, tekniske pensjonsføringer og større avsetning til kirkelig fellestråd.

Driftsresultat fremkommer slik:		
	Budsjett 2009	Budsjett 2010
Driftsinntekter	108 570 000	108 113 000
Driftsutgifter	105 317 000	108 801 000
Brutto driftsresultat	3 253 000	-688 000
Finansinntekter	2 191 000	1 911 000
Finansutgifter	8 654 000	6 296 000
Avskrivninger	4 955 000	5 058 000
Netto driftsresultat	1 745 000	-15 000
Overført til investering	1 760 000	
Avsatt til bundet fond	30 000	30 000
Bruk av disp.fond	45 000	45 000
Budsjett i balanse	-	-

Tallene som fremgår av tabellen er urovekkende sammenliknet med tidligere år. For det første synker våre totale driftsinntekter. Dette har ikke skjedd siden 2003. Videre stiger våre utgifter mindre enn på flere år – uten at vi har foretatt vesentlige stillingskutt. Dette illustrerer at vi har meget stramme budsjetttrammer – og rådmannen frykter for at vi har med ubevist underbudsjettering – eller påtvungen storsparing å gjøre. Rådmannen ber derfor alle ansvarlige å ta inn over seg at 2010 blir et år som vi igjen må opptre særdeles forsiktige hva angår forvaltning av kommunale midler.

3.2 Rammeområde 1.1 - Sentrale styringsorganer/fellesutgifter.

Fordeling av utgiftene/inntektene kan synliggjøres nærmere med følgende tabell:

Utgifter Kostra hovedgruppe	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Budsjett 2010
Lønn og sosiale utgifter	4 023 762	4 963 000	5 181 000
Kjøp av varer og tjenester	3 315 893	3 343 000	3 729 000
Tjenester som erstatter kom.tj.prod	629 040	923 000	1 136 000
Overføringsutgifter	4 881 826	5 185 000	6 076 000
Finansutgifter	2 641 591	1 760 000	-
Sum utgifter	15 492 112	16 174 000	16 122 000
Inntekter			
Salgs og leieinntekter	171 227	82 000	83 000
Refusjoner	1 748 979	2 842 000	473 000
Overføringsinntekter	2 687 500	2 100 000	2 100 000
Finansinntekter og transaksjoner	2 527 017	10 000	20 000
Sum inntekter	7 134 723	5 034 000	2 676 000
Sum netto utgifter	8 357 389	11 140 000	13 446 000

Innspill til planlegging/fremtidsutsikter

2010 vil rent driftsmessig være tilnærmet en kopi av 2009. Dette skal vi være svært tilfredse med, ettersom lønnsoppgjøret ble mer krevende og omfattende enn forutsatt.

At inntektene innen rammeområde er vesentlig lavere enn fjoråret – skyldes hovedsakelig at refusjoner er betydelig lavere enn inneværende år. Dette har sin årsaksforklaring i forbindelse av at vi inneværende år rent regnskapsteknisk hadde et betydelig beløp til kompensasjon moms – investeringsregnskapet – p.g.a. prosjektet Øksfjord samfunnshus. Videre er det som tidligere nevnt satt av kr. 1,6 millioner under dette rammeområdet – som skal fordeles til samtlige rammeområder i forbindelse med neste års lønnsoppgjør.

Videre forventer rådmannen at vi etter hvert skal begynne å se resultater av omstillingsarbeidet som har pågått i nesten tre år nå. Det tar tid å oppnå resultater av slikt arbeid. Men vi er avhengige av flere arbeidsplasser og flere innbyggere. Både i forhold til å stabilisere lokalsamfunn og til å få stabile kommunale inntekter. Rådmannen har tro på at vi sammen med næringslivet skal lykkes med flere av de pågående prosjektene. Og rådmannen er tilfreds med at vi nå får meget stødig hjelp fra Origo Nord og Per Buvik til å løse oss gjennom disse utfordringene.

Videre skal ikke rådmannen legge skjul på at vi i kommunens administrative ledergruppe er meget bekymret i forhold til fremtidige økonomisk utvikling. Årets Statsbudsjett var en vekker i så måte. Vi kom dårligst ut av samtlige kommuner i Finnmark. Og med en reell nedgang i våre frie inntekter på 1,37 %, så sier det seg selv at budsjettarbeidet blir omtrent umulig, når man samtidig er kjent med at forventet lønns- og prisstigning i kommunal sektor er stipulert til 3,1 %. Rådmannen ber innstendig at kommunestyret merker seg dette.

Samtidig som driftsbudsjettet er krevende nok i seg selv, så ligger det sterke føringer i forhold til kapitalkrevende prosjekter. Bergsfjord skole har etter plangruppas foreløpige gjennomgang steget vesentlig i forhold til total kapitalbehov. Det samme kan sies om prosjektet boliger for personer med bistandsbehov. Disse to prosjektene er etter rådmannens syn første prioritet. Men det vil sannsynligvis bli vanskelig å få til en total gjennomføring, uten at man modererer prosjektene noe. Disse vil komme som egen sak til kommunestyret, når sakene er godt nok belyst, og forslag til finansiering er avklart.

Videre kan det nevnes at det er flere prekære behov. Høgtun skole har tiltrengt behov i forhold til renovering av garderobes. Ved Nuvsvåg skole kartlegges i disse dager omfanget av tak-skade. Også her vil det i nær fremtid bli behov for økonomiske avsetninger.

Endringer i oppgaver m.v.

Rådmannen skrev følgende i fjorårets budsjettkommentarer:

"Ettersom vi har en helt annen kommunal hverdag å forholde oss til, er det naturlig at nytenkning må prege oss fremover. Samordning av tjenester, utstrakt samarbeid på tvers av sektorene og endringer i arbeidsoppgavene har vært og vil være nøkkelford i tiden som kommer. Dessuten vil vi oppleve at tida ikke alltid strekker til når vi skal foreta analyser og konsekvensutredninger. Vi må derfor belage oss på å prøve og feile en del. Jeg våger også å si at vi må ta lettere på en del oppgaver enn tidligere. Vi må i erkjennelsen av at vi er en liten kommune, fokusere på å gjennomføre en del oppgaver godt nok. Vi kan ikke forvente at vi skal være "best i klassen" innenfor tyngre tjenesteoppgaver".

Den beskrevne situasjonen er ikke endret. Det er utfordrende å møte en voksende etterspørsel etter tjenester. Og det er noen ganger problematisk å møte en sterkere rettighetslovgivning. For standarden er lik – om man er liten eller stor kommune. Rådmannen ber kommunestyret merke seg dette, ettersom vi også rent administrativt har vesentlig mindre spillerom enn tidligere. Dette vil naturlig nok kunne medføre enn større feilmargin enn godt er.

Langsiktige mål

Gjennom innføring av nytt inntektssystem drister rådmannen seg å være mer optimistisk enn tidligere, ved forrige års budsjettframleggelse. For 2010 kommer vi dårligere ut enn på lenge. Vi skal faktisk tilbake til 2003-04 for å finne en nesten tilsvarende utvikling. Folketallsnedgang og demografisk utvikling er i all hovedsak forklaringen på dette. Vi må derfor være enda bedre og ikke minst strengere i vår økonomistyring den kommende perioden.

Videre har vi ett år igjen av "omstillingsperioden". (Det er søkt om ytterligere ett år – fylkeskommunen har enda ikke tatt endelig stilling til dette). Det er nå vi skal begynne å se konkrete resultater av dette arbeidet. Med dyktighet, noe strengere prioriteringer – ispedd litt velfortjent flaks – så har rådmannen tru på at flere utvalgte prosjekter vil resultere i flere arbeidsplasser og positiv samfunnsutvikling.

Innenfor generell drift av kommunen - så er det viktig å gi uttrykk for at vi har mange gode tjenester – og disse igjen er tuftet på at vi har flinke og arbeidvillige ansatte. Vi må ikke glemme dette, ettersom man fort etablerer en uvane til å fokusere på forhold som ikke er optimale. Rådmannen nevner dette – ikke for at vi ikke skal bli bedre på en rekke områder – men med tanke på hva man må starte med i forhold til å etablere positivt omdømme.

Innspill til økonomiplanen 2010– 2013

Det gis ikke rom for nye kostnadskrevende tiltak i perioden. Målsetningen er å fastsette driftsnivået etter faktisk økonomisk ressursgrunnlag. For rådmannen er det overmåtelig viktig å holde økonomisk fokus. Vi har klart det de fem foregående år. Og det indikerer at vårt økonomiske styresett er korrekt meislet jfr. kommunestørrelse og de der tilhørende utfordringer

Dette med tanke både på nytt inntektssystem – og ikke minst folketallsutviklingen. Dersom vi mister vesentlig flere innbyggere – vil nye og til dels dramatiske driftsreduksjoner fremtvinges automatisk. Det vitner det fremlagte budsjettet for 2010 om.

Kommentarer til årsbudsjettet 2010

Driftsramme til Loppa kirkelige fellesråd inngår i rammeområde 1.1. Tildelte rammer for de siste årene viser følgende utvikling:

Budsjett 2006	Budsjett 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009	Forslag 2010
1 300 000	1 400 000	1 400 000	1 450 000	1 650 000

Det presiseres at presteskyssen er statlig finansiert, og ligger utenfor tildelingsrammen fra kommunen.

Kirkelig Fellesråd har det siste året slitt med den økonomiske situasjonen og sine prioriteringer. Daglig leder/kirkeverge har fremlagt krav om nesten 2 millioner i overførsel – en økning på 35 %. Rådmannen har på bakgrunn av kommunens situasjon ikke evnet å innfri mer enn en økning på kr. 200 000,-. Dette er en økning på tilnærmet 14 %, noe som er mye sett i forhold til at kommunen faktisk har en reell nedgang i sine inntekter. Rådmannen har derfor prioritert kirka i stor grad, og nedprioritert vekst på andre kommunale områder. Når man ser på Kostra-tallene i forhold til kirkelige tjenester, så ligger

Loppa meget godt ann i forhold til andre sammenliknbare kommuner. Rådmannen er overbevisst om at kirka ikke på noen måter har et luksuriøst budsjett, men sammenliknet med andre budsjettområder, så savner jeg litt evne og vilje til å finne økonomiske løsninger. Og da tenker jeg ikke nødvendigvis på tiltak som det forrige fellesrådet spilte inn – å stenge kirka i kommunesenteret over en lengre periode. Rådmannen vil anta at fellesrådet må se på total tjenesteproduksjon, administrativ organisering og totalt behov for bemanning.

Formannskapetets disponible midler er foreslått satt til kr. 150 000,- (uforandret). Det må gjøres oppmerksom på at en del av disse midlene allerede er bundet opp gjennom tidligere vedtak og avtaler. Rådmannen skulle ønske at rammen i forslaget hadde vært av betydelig større omfang, men har ikke evnet å finne midler til dette.

For øvrig gjøres det oppmerksom på at området er budsjettert på et absolutt minimum. Dersom noe er feilbudsjettert eller direkte oversett, vil dette medføre underskudd. Det finnes overhodet ikke budsjettbuffer igjen.

Videre må det presiseres at det er lagt inn kr. 1 600 000,- til lønnsglidning – på dette området, som skal dekke samtlige etater/avdelinger. Beløpet er antakelig stort nok, men dersom lønnsoppgjøret ikke blir så moderat som det nå signaliseres, så vil vi få et kjempeproblem.

Rammeområde 1.2 og rammeområde 1.3 - Levekårseksjonen

Fra 1. august 2003 ble rammeområde 1.2 – oppvekst og kultur og rammeområde 1.3 – helse og sosial slått sammen til en enhet under navnet levekårseksjonen. Etter strukturendring har vi valgt å beholde levekårseksjonen. Men den er nå klarere splittet opp i en deling mellom oppvekst og kultur, pleie og omsorg samt helse og sosial. Dette kommenteres ikke nærmere, ettersom saken forutsettes kjent for kommunestyret.

3.3 Rammeområde 1.2 – Oppvekst og kultur

Kommentardelen fra sektoren bygger på delegert ansvarsområde (lokal tilpasning).

Fordeling av utgiftene/inntektene kan synliggjøres nærmere med følgende tabell:

<i>Utgifter</i> <i>Kostra hovedgruppe</i>	<i>Regnskap</i> <i>2008</i>	<i>Budsjett</i> <i>2009</i>	<i>Budsjett</i> <i>2010</i>
Lønn og sosiale utgifter	22 700 690	21 788 000	22 192 000
Kjøp av varer og tjenester	5 341 161	4 312 000	4 395 000
Tjenester som erst. kom.tj.prod	1 240 292	1 091 000	991 000
Overføringsutg.	1 141 354	2 450 000	2 443 000
Finansutgifter	3 495 134	0	0
Sum utgifter	33 918 631	29 641 000	30 021 000
Inntekter			
Salgs og leieinntekter	1 123 591	1 128 000	1 124 000
Refusjoner	6 474 462	4 859 000	4 935 000
Overføringsinntekter	733 675	500 000	500 000
Finansinntekter og transaksjoner	3 366 560	45 000	45 000
Sum inntekter	11 698 288	6 532 000	6 604 000
Sum netto utgifter	22 220 343	23 109 000	23 417 000

Innspill til planlegging/fremtidsutsikter

I budsjettforslaget er det ikke lagt opp til nedleggelse av skoler, barnehager eller skolefritidsordning. Rammene til kulturskolen, folkebiblioteket og ungdomsklubbene holdes forholdsvis uforandret. Barnetallene for barn 0 – 15 år i Loppa er nedadgående. Bergsfjord og Øksfjord holdes ganske stabilt, men i Nuvsvåg og Sandland er det bare 1-2 barn under skolealder.

Langsiktige mål

Oppvekst og utdanning:

Barn og unge skal ha et trygt og sikkert oppvekstmiljø i kommunen vår, og ha et stabilt, godt og helhetlig læringsmiljø, både i barnehage, sfo og skole.

Oppvekst- og kulturkontoret vil være samlende for hele kommunen, og arbeide for mer kontakt mellom bygdene, spesielt for barn og unge. Vi vil arbeide for lokale, regionale og nasjonale mål for oppvekst og utdanning, og gi god og målrettet informasjon til barnehager, skoler, foreldre og myndigheter.

Kultur:

Vi vil tilrettelegge og oppmuntre til et mangfoldig og levende kulturliv i kommunen, og være en brobygger mellom skole og barnehage, og de frivillige organisasjonene som driver idrett og annen kulturvirksomhet. Vi opprettholder tilbudene om kulturskolen, ungdomsklubb, bygdekino og bibliotek-filialer.

Personalforhold:

Arbeidsforholdene må tilpasses det arbeidet som skal gjøres i skoler og barnehager. Det innebærer bl.a. en opprustning av datautstyret og læremidler i virksomhetene.

Det arbeides med seniorpolitikken, slik at vi tar vare på det trofaste personalet vi har i virksomhetene i avdelingen. For øvrig må det arbeides for å beholde de medarbeiderne vi har, samt rekruttere nye medarbeidere som ønsker å bosette seg i Loppa kommune.

Det vil utarbeides en samlet plan for kompetanseheving for personalet i Loppa kommune.

Innspill til økonomiplanen 2010 – 2013

- Vektlegge og prioritere høgt kompetansenivå i skole og barnehage, og videreføre det gode samarbeidet i RSK (Regionalt samarbeidskontor) Vest-Finnmark.
- Skoler og barnehager må få tilrettelagt arbeidsforholdene slik at de tilfredsstiller kravene som stilles til dem, spesielt i forhold til data/digitale verktøy. Vi må ivareta og støtte det engasjerte, fleksible og kompetente personalet vi har i de enkelte virksomhetene i avdelingen.
- Kulturskolen gjør en god innsats i forhold til å skape kontakt mellom barn/unge i kommunen. Ungdomsklubbtilbud i Øksfjord, Nuvsvåg og Bergsfjord opprettholdes, med en klubbleder i Øksfjord. Bygdekino i Øksfjord og Nuvsvåg opprettholdes, og det er ønskelig med filmtilbud i Bergsfjord også. Bibliotekfilialene i Bergsfjord og Nuvsvåg opprettholdes.
- Tilrettelegging for funksjonshemmede i kommunale bygg, skoler og barnehager. Høgtun skole har automatiske døråpnere på ungdomsskolen, men de andre skolene mangler god tilrettelegging for funksjonshemmede elever.
- Renovere og bygge ut Bergsfjord skole/samfunnshus til en velfungerende skole og et samlingssted for bygda, og tilrettelegge grendehuset i Sør-Tverrfjord.

Kommentarer til årsbudsjettet 2010

Årets budsjettarbeid har vært en krevende prosess som vanlig. De enkelte virksomhetene sendte inn forslag til budsjett. Disse ble justert noe etter hvert som vi så at dette var nødvendig for å saldere driftsbudsjettet. Den enkelte budsjettansvarlige er orientert om endringene. Med gode lønnsoppgjør, både sentralt og lokalt, merkes det at stadig større del av budsjettet er lønnsmidler.

Skolene:

Administrasjonen har gjennomgått skolenes ressurser ut fra lovpålagte oppgaver, og beregnet etter elevtall og rammetimetall vil dagens stillingshjemler ved skolene opprettholdes. Videre er det tatt hensyn til fjorårets kommunestyrevedtak som i budsjettssammenheng definerte skolenes rammer.

Etter innføringen av Kunnskapsløftet har skolene kjøpt inn mange nye lærebøker og læremidler, men det er noen som gjenstår. Skolene implementerer leseplanen som er utarbeidet i RSK, for alle fag på alle trinn. Digitale kunnskaper og ferdigheter likestilles med lesing, regning, skriving og muntlig, og det innebærer at datautstyret på skolene og barnehagene må rustes opp en del, også i forhold til lærernes/ personalets arbeidsforhold. Nuvsvåg, Bergsfjord og Sandland ble tilknyttet bredbånd i 2007, og det stiller større krav til maskinkapasiteten og utstyret på disse skolene.

Kompetansehevingen av lærerne går stort sett gjennom RSK. 2 av rektorene har startet på nasjonal skolelederutdanning.

Losa-prosjektet fungerer godt og videreføres, og kostnader refunderes av Nordkapp videregående skole. Avtalen med Alta kommune om 75 % psykologstilling i PPT videreføres.

For elever som har behov for særlig tilrettelagt undervisning, er det budsjettet med kr. 800 000 til spesialundervisning.

Statstilskuddet til særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever i grunnskolen gikk inn i rammetilskuddet til kommunen fra 2007, men ordningen videreføres innenfor skolens rammer.

Det er innført gratis frukt-/grøntordning i skolene i Loppa, og midler fra staten er lagt inn i rammetilskuddet.

Vi har etter hvert ganske mange gamle skoler, som har behov for større vedlikehold og renoveringer.

Dette må det også tas høyde for, selv om det ikke er rom for slike kostnader i driftsbudsjettet.

Det gis norskopplæring m/samfunnskunnskap til fremmedspråklige voksne i Øksfjord og Bergsfjord, med statlige tilskudd.

Barnehagene:

Loppa kommune har full barnehagedekning, da alle barn som søkte til hovedopptaket har fått plass.

Barnehagedekningen for barn 0 – 5 år er 84,62 %, for barn 0 – 2 år er den 71,43 % og for barn 3 – 5 år 92 %.

Det er totalt 6 barn i kommunen som ikke har barnehageplass pr. i dag. Bergsfjord har ledig kapasitet, men det er fortsatt for lite barnegrunnlag i Nuvsvåg og Sandland til oppstart av barnehage.

Ved Sandland skole gis det førskoletilbud til en elev som skal begynne på skolen til høsten.

Kompetansehevingen av barnehagenes personale går stort sett gjennom RSK.

Kultur:

* Bibliotekfilialene i Bergsfjord og Nuvsvåg opprettholdes.

* Driftsmidlene til ungdomskubbene i Øksfjord, Nuvsvåg og Bergsfjord opprettholdes, med klubbleder i Øksfjord.

* Tilskuddsordningen til idrett opprettholdes på kr. 100.000, og kulturtilskuddet på kr. 100.000.

* Stipendordningen for elever på videregående skole opprettholdes på kr. 60.000.

* Ordningen med bygdekino i Øksfjord og Nuvsvåg opprettholdes, og det gis godtgjørelse til skoleklasser for tilrettelegging for filmkjøring. Det arbeides med å videreføre filmtilbudet i Bergsfjord.

* Den kulturelle skolesekken videreføres, og gir muligheter for reising/turer/teaterbesøk for alle skolene i kommunen. Tilskuddet for skoleåret 2009/2010 er kr. 87.000. Organisten frikjøpes i tillegg 30 % til piano-/musikkundervisning.

3.4 Rammeområde 1.3 - Helse, sosial, pleie og omsorg.

Kommentardelen fra sektoren bygger på delegert ansvarsområde.

Fordeling av utgiftene/inntektene kan synliggjøres nærmere med følgende tabell:

Utgifter	Regnskap	Budsjett	Budsjett
Kostra hovedgruppe	2008	2009	2010
Lønn og sosiale utgifter	31 502 341	34 076 000	34 275 000
Kjøp av varer og tjenester	4 897 297	5 466 000	5 269 000
Tjenester som erst. kom.tj.prod	978 832	364 000	464 000
Overføringsutgifter	2 225 205	1 628 000	1 775 000
Finansutgifter	2 509 950	77 000	80 000
Sum utgifter	42 113 625	41 611 000	41 863 000
Inntekter			
Salgs og leieinntekter	5 209 383	2 667 000	2 720 000
Refusjoner	7 511 722	4 557 000	4 588 000
Overføringer	0	336 000	336 000
Finansinntekter og transaksjoner	252 133	77 000	77 000
Sum inntekter	12 973 238	7 637 000	7 721 000
Sum netto utgifter	29 140 387	33 974 000	34 142 000

Innspill til planlegging/fremtidsutsikter

Generelt:

Helse- og omsorgstilbudet har stor betydning for den enkeltes levekår og livsutfoldelse, og er en hovedforutsetning for et godt samfunn. Målet for helse- og omsorgstjenestene er å sikre at innbyggerne får et tjenestetilbud som er helhetlig, sammenhengende og tilpasset den enkelte bruker. Tjenestene skal være av god kvalitet, og de individuelle behov skal bli dekket på en forsvarlig måte. Brukere og pårørende skal ha innflytelse over utformingen av tjenestetilbudet og de skal møtes med omsorg og respekt. Behandling og oppfølging skal organiseres etter prinsippet om beste effektive omsorgsnivå. Et overordnet mål for pleie- og omsorgstjenesten er at den enkelte tjenestemottaker skal sikres tjenester av god kvalitet, og at de individuelle behov blir dekket på en forsvarlig måte.

Den kommunale helse- og omsorgstjenesten er i kontinuerlig utvikling. Kommunene har fått mange nye oppgaver og samtidig hatt en stor tilvekst av nye brukere og brukergrupper. Innføring av kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven, samt gjennomføringen av flere reformer står som viktige milepæler i denne utviklingen. Til sammen har dette lagt grunnlaget for et omfattende tjenestetilbud på kommunalt nivå. Det skal settes fokus på kvalitetssikring av helse- og sosialtjenestene

bl.a. gjennom utarbeidelse av retningslinjer, prosedyrer og rutiner. Dette arbeidet må gjøres kontinuerlig og målrettet for å kunne tilby gode helse- og omsorgstjenester til kommunes innbyggere.

Psykisk helse:

Psykisk helsearbeid i kommunene omfatter tiltak og tjenester til mennesker med psykiske vansker og lidelser og deres familier og nettverk. Kommunens tjenester omfatter forebygging, diagnostikk og funksjonsvurdering, tidlig hjelp og behandling for øvrig, rehabilitering, oppfølging, psykososial støtte- og veiledning, samt henvisning til spesialhelsetjenesten.

Her inngår også å inneha oversikt over den psykiske helsetilstanden til befolkningen i kommunen og over behovet for tiltak og tjenester (bl.a. bolig med tilstrekkelig bistand, meningsfulle aktiviteter, bistand til å delta i sosiale felleskap). Psykisk helsearbeid utføres i helse- og sosialtjenesten og andre sektorer i kommunen.

En tiårig satsing på psykisk helse er nå fullført i henhold til St. prp. Nr 63 (1997-98), og Opptrappingsplan for psykisk helse ble avsluttet i 2008. De øremerkede midlene til kommunene bevilget gjennom Opptrappingsplanen ble innlemmet i rammetilskuddet fra 2009. Psykisk helse skal ha høy prioritet selv om Opptrappingsplanen er avsluttet. Tilrettelegging for selvstendighet, mestring av eget liv, tydelig brukerperspektiv, desentralisering, nærhet til tjenestene, kvalitet, arbeidsrettede tiltak og forebyggende arbeid vil stå som sentrale elementer i videre utvikling av tilbudet. Det skal særlig legges vekt på psykisk helse for barn og unge, bedre tilbud til mennesker med langvarige og sammensatte behov for tjenester og tiltak for å redusere ventetider til behandling.

Psykiatriplanen for Loppa Kommune ble rullert i år 2005, og ble vedtatt i kommunestyret den 04.11.05, sak 042/05 (Psykiatriplan 2005 - 2008). På grunn av nye krav fra sentrale myndigheter ble psykiatriplanen rullert på nytt i 2006 (kommunestyret den 15.12.06, sak 034/06), og planen med tiltaksdelen dekker planperioden 2007 – 2010.

Det var en forutsetning at midlene i Opptrappingsplanen skulle videreføres i de ordinære systemer etter planperioden. Helse- og omsorgsdepartementet følger denne utviklingen nøye. For å understøtte kommunene i deres videreføring og videreutvikling av feltet, kommer departementet til å bidra med statlige tiltak som kan støtte kommunene i deres videreføring og videreutvikling av psykisk helsearbeid bl.a. gjennom:

- Fylkesmannens rådgivere i psykisk helsearbeid skal bidra med veiledning, oppfølging og kartlegging av det kommunale tjenestetilbudet.
- Særskilt rapportering på utvikling av psykisk helsearbeid.
- Kvalitetsindikatorer skal videreutvikles.
- Faglig veiledning og informasjon.
- Tverrfaglig videreutdanning for høyskoleutdannet personell i psykososialt arbeid for barn og unge.
- m.m.

For å oppnå et godt tilbud til brukerne er det viktig at kommunene har faglig kompetanse om psykisk helsearbeid. Vi har klart å etablere et godt fungerende tjenestetilbud innen psykisk helse i kommunen. Psykiatrisk sykepleier fungerer som nøkkelperson i tjenesten, men etter hvert har psykiatrisk sykepleier fått flere medarbeidere og samarbeidspartnere. Dette skal vi jobbe videre med, og vi skal bl.a. sette enda større fokus på arbeidsrettede tiltak og forebyggende arbeid. Målet er å legge til rette for at mennesker med psykiske lidelser skal kunne leve et mest mulig normalt liv i sitt lokalmiljø.

Barn og unges psykiske helse er et viktig satsingsområde innen psykisk helsearbeid. Bl.a. videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge er utviklet for å styrke høyskoleutdannet personells kompetanse i tråd med barn og unges behov.

Det framheves følgende målsettinger for det videre arbeidet innen psykisk helsearbeid:

- ▣ Styrke arbeidsrettede tiltak og forebyggende arbeid rettet mot psykiske problemer og lidelser.
- Forebygging og økt bevissthet om den psykiske helsens betydning på alle arenaer og sektorer.
- ▣ Mestring av eget liv og egen sykdom.
- ▣ Gjøre tjenester til mennesker med psykiske lidelser mer tilgjengelig.
- ▣ Samhandling / Tverrfaglighet.
- ▣ Øke kompetansen blant personell og samfunnet for øvrig.
- ▣ Forbedre kvaliteten og effektiviteten i tjenestene.
- ▣ Brukermedvirkning; tilpasse tjenestene bedre til pasientenes behov, gi pasienter og pårørende større innflytelse over tjenestene.
- ▣ Fokus på barn og unges behov bl.a. gjennom forebyggende arbeid, informasjonsarbeid, tverrfaglig arbeid blant barn og unge.

Endringer i oppgaver m.v.

Samfunnet står ovenfor store samfunnsmessige, helsemessige og økonomiske utfordringer. Fram til 2050 vil antall personer over 67 år mer enn fordobles. I tillegg står vi ovenfor store endringer i befolkningens sykdomsbilde og mange pasienter opplever brudd og svikt i overgangen mellom sykehus og kommunene. Mangel på helhet og samordning er en av de største utfordringene helse- og omsorgstjenesten står overfor. Derfor har regjeringen lansert **en samhandlingsreform** (St.meld. nr. 47,2008-2009) som skal bidra til å gi pasientene et bedre og mer helhetlig helsetilbud.

Regjeringens hovedgrep er å utvikle en sterkere helse- og omsorgstjeneste i kommunene, som i større grad enn i dag kan oppfylle ambisjonene om forebygging og innsats tidlig i sykdomsforløpet, og reformen skal bidra at pasientene får bedre behandling der de bor. I tillegg skal spesialhelsetjenestens rolle utvikles, for i større grad enn i dag bruke sin spesialiserte kompetanse og tilrettelegge for tydeligere prioriteringer. I oppfølgingen av meldingen vil regjeringen vurdere hvilke helsetjenester innbyggerne skal kunne motta av hhv. Kommunene og spesialhelsetjenesten, og det legges til grunn at flere oppgaver i helsetjenesten bør løses lokalt i kommunene. Kommunene skal settes i stand til å utvikle forebyggingsstrategier og gi nødvendig behandling og omsorg som demper veksten i antall personer med funksjonstap, utsetter innleggelse i sykehjem og behov for behandling i sykehus, og som gir pasienten mulighet for å leve et verdig og aktivt liv med funksjonstap.

Samhandlingsmeldingen legger til rette for at større andel av forventet vekst i helse- og omsorgssektorens samlede budsjetter skal komme i form av frie inntekter i kommunene. Innenfor denne veksten vil regjeringen bl.a. styrke forebyggingsarbeidet. Videre forutsettes at det skjer en forflytning av ressurser mellom forvaltningsnivåene som samsvarer med en eventuell oppgaveroverføring.

IPLOS (Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk) forskriften ble vedtatt 17.februar i 2006. Fra 1.mars 2006 ble IPLOS et obligatorisk verktøy for saksbehandling, dokumentasjon og statistikk for alle landets kommuner. Første obligatorisk innsending var i begynnelsen av 2007, basert på IPLOS-data for 2006. Grunnlaget for statistikken inneholder opplysninger om den enkelte søker / tjenestemottaker. Innsending og revisjon av innsendte opplysninger skal følge de tidsfrister og rutiner som til enhver tid

gjelder for KOSTRA. På sikt erstatter IPLOS rapportering KOSTRA rapporter i tjenesteområdet. Nå i startfasen kjøres disse rapportene parallelt slik at kommunene får tid til å kvalitetssikre IPLOS data i brukerprogrammene sine.

I forhold til IPLOS, så trengs det kontinuerlig kvalitetssikring. Dette spesielt i forhold til å få helt korrekt data ut av rapporter og opplæring av nyansatte og ansatte som trenger mer opplæring.

Når det gjelder det daglige arbeidet i forhold til IPLOS, så brukes dette aktivt som en del av saksbehandling av pleie- og omsorgstjenester, og IPLOS data evalueres jevnlig.

For øvrig opplever ansatte i pleie- og omsorgstjenesten stadige endringer i arbeidsoppgavene sine. Brukere av pleie- og omsorgstjenester har mer sammensatte behov, og relativt mange syke og pleietrengende mennesker bor i sitt eget hjem. Dette krever fleksibilitet, entusiasme, evner til å tilpasse seg i en travel hverdag og høy faglighet. Det er viktig at arbeidsgiver tilrettelegger arbeidsforholdene til ansatte slik at det er mulig å gjøre en god, og kvalitativ jobb innen pleie- og omsorgstjenesten.

Pleie- og omsorgstjenesten har også store personalmessige utfordringer i tiden fremover. Bl.a. ser vi allerede i dag at personalmangel kommer til å angripe oss kraftig. Vi lider periodevis av personalmangel allerede i dag. Spesielt å ha nok fagpersonell i helgene er en stor utfordring. En god rekruttering er veldig viktig og vurdering bl.a. av alternative arbeidstidsordninger og mer fleksibel bruk av samlet arbeidskraft i organisasjonen sees som nødvendig i fremtiden.

Langsiktige mål

Helse

Målsettingen for avdelingen på lang sikt er å bevare en etat som preges av høy kompetanse, fleksibilitet, entusiasme og høy tjenesteproduksjon. Evnen til å tilpasse seg endrede rammebetingelser vil være avgjørende for å kunne yte befolkningen gode nok helsetjenester i framtiden.

De signaler som gis fra statlig hold er at stadig flere og mer ressurskrevende oppgaver blir overført til kommunene. Det følger lite midler med og dette krever evne til nytenking og fleksibilitet.

Alle tjenester skal kvalitetssikres framover, og det vil bli utarbeidet en skisse til hvordan vi skal få ferdigstilt dette arbeidet.

Pleie og omsorg

Å sikre et godt pleie- og omsorgstilbud til de sykeste. Alle som ønsker det skal få mulighet til å bo hjemme så lenge det er mulig gjennom å ta i mot nødvendige pleie- og omsorgstjenester hjemme.

Å sikre tilstrekkelig tjenestetilbud til mennesker med demenslidelser og deres pårørende.

Å få til en effektiv arbeidsdeling mellom ulike tjenester og boformer i pleie- og omsorgstjenesten, og få prioritert sykehjemsplassene til de oppgavene hvor det er størst behov for et integrert tjenestetilbud med både bolig, sykepleie og medisinsk tilsyn.

Å utforme og bygge ut et pleie- og omsorgstilbud som er tilpasset de lokale forholdene og behov.

Å sikre brukermedvirkning i alle pleie- og omsorgstjenestene.

Ivareta de eldre arbeidstakere vi har i tjenesten gjennom seniorpolitiske tiltak.

For øvrig må det arbeides for å beholde de medarbeiderne vi har, samt rekruttere nye medarbeidere som ønsker å bosette seg i Loppa kommune. Det skal også settes fokus på kompetanseheving jfr. Omsorgsplan 2015 og delplanene Kompetanseløftet 2015 og Demensplan 2015.

Innspill til økonomiplanen 2010 – 2013

Psykiatri:

Handlingsplan /-program for kommunens psykiske helsearbeid skal framgå i tilknytning til økonomiplanen for 2010 – 2013. Den enkelte kommune skal sørge for å integrere den oppdaterte planen i kommunens økonomiplan, jfr. Kommunelovens § 44 nr 3 og nr 5 samt merknadene til sistnevnte bestemmelse der planer som må presenteres som vilkår for statlige tilskudd er nevnt eksplisitt. Sosial- og helsedirektoratet understreker at det er viktig å få fram den varige styrkingen som de øremerkede midlene og kommunens egenfinansiering gir rom for. Som planforutsetning legges til grunn den generelle forventede veksten i kommunenes inntekter. Dette innebærer at veksten for psykisk helsearbeid antas som for øvrige tjenester som finansieres gjennom frie inntekter.

I økonomiplanarbeidet har vi forsøkt å finne rom for økning og egen opptrapping hva angår midler for arbeidet innen psykisk helsevern. Dette har vært helt umulig når vi har foretatt en totalvurdering av kommunens økonomiplan. Vi har imidlertid klart å opprettholde samme satsingsnivå som i 2008 for de kommende årene i planen. Dette er vi tilfredse med, ettersom vi da ivaretar statens intensjoner med denne satsingen.

Pu-tjenesten:

Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester er en overslagsbevilgning som skal sikre tjenestemottakere som krever stor ressursinnsats et best mulig tilbud uavhengig av kommunens økonomiske situasjon. Med ressurskrevende tjenestemottaker menes en person med store hjelpebehov og som mottar omfattende helse- og omsorgstjenester fra kommunen. Dette kan bl.a. gjelde personer med psykisk utviklingshemming, fysisk funksjonshemmede, personer med rusmiddelproblemer og mennesker med psykiske lidelser. Fra og med 2008 har Kommunal- og regionaldepartementet ansvaret for toppfinansieringsordningen. Tilskuddet til kommunene forvaltes av Helsedirektoratet.

I 2009 får kommunene kompensert 85 prosent av egne netto lønnsutgifter utover innslagspunktet på kr 835 000. Kommunenes egenandel er 15 prosent. For utgifter over innslagspunktet. Netto lønnskostnader er lønn til ansatte og tilhørende sosiale kostnader, fratrukket øremerkede tilskudd og tilskudd gjennom inntektssystemet.

I 2010 foreslås det at kommunene får kompensert 80 prosent av egne netto lønnsutgifter utover innslagspunktet på kr 865 000.

Utbetalingene i denne ordningen har økt i de siste årene og det legges derfor opp til innstamminger gjennom økning av innslagspunktet og reduksjon av kompensasjonsgraden. Innstramminger i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende brukere i statsbudsjettet for 2010 reduserer kommunens inntekter i 2009 da inntektene som mottas i 2010 skal bokføres i 2009- regnskapet.

Unntaket fra ordningen er sterkt hjelpetrengende eldre over 67 år som finansieres over ordinære midler til eldreomsorgen i kommunene. Flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen har bedt departementet vurdere endringer i regelverket for toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med tanke

på dette med eldre over 67 år. Regjeringen har ikke funnet rom for å prioritere dette innenfor de gitte budsjetttrammene.

Det er en del utviklingshemmede personer i kommunen som i den nærmeste fremtiden kommer til å få behov for styrket og tilpasset tjenestetilbud.

Bl.a. behov for å leve og bo selvstendig og ha en aktiv og meningsfylt tilværelse jfr.

Sosialtjenestelovens § 1-1 b. Disse personene innfrir også krav til hjelp og bistand jfr.

Sosialtjenesteloven § 4-3 og § 4-2 a-d. Det skal foreligge et enkelt vedtak for tildeling av tjenester etter Sosialtjenesteloven, og disse vedtak definerer hvor stor grad hjelp og bistand som er nødvendig i den enkelte tilfellet. Det foregår bl.a. planlegging av boliger for personer med bistandsbehov, denne saken kommer opp til politisk behandling så snart administrasjon og plangruppe har fått utredet og utarbeidet prosjektet tilstrekkelig. Øvrige saker som utløser merbruk av ressurser eller/og endret tjenestetilbud for den enkelte tjenestemottaker tas opp til politisk behandling som enkelt saker. Siden behovene for ressursrammer er ukjente på skrivende stund, er disse ikke tatt med i årsbudsjettet.

Hjemmebasert omsorg generelt og institusjonsomsorg

Pleie- og omsorgstjenester er i stadig utvikling. Kommunen har i løpet av få år gjennomgått en endring både når det gjelder hvilket omfang og hvilke tjenester kommunen tilbyr brukerne sine. Antall brukere i pleie- og omsorgstjenesten har økt, og behovet for tjenester blant innbyggere i kommunen forventes å øke ytterligere i de neste årene. Økt vekt på hjemmebaserte tjenester og omsorgsboliger skal sikre at flest mulig eldre kan bo hjemme så lenge som mulig. En viktig forutsetning for dette er et fleksibelt og bredt tjenestetilbud.

Det er forventet at vi trenger enda flere hender i eldreomsorgen, og dette gir økonomiske konsekvenser for kommuneøkonomien.

På sikt kan det være ønskelig å få en egen avdelingsleder til hjemmebasert omsorg, men dette er sannsynligvis problematisk å få til pga kommunens økonomiske situasjon. Som nevnt tidligere, så har pleie- og omsorgstjenesten mange utfordringer, det settes store krav og forventninger til, og det er stadige endringer i arbeidsoppgaver.

For å nå alle mål, og for å kunne sikre et godt og kvalitativt pleie- og omsorgstilbud, er det viktig med en tilstrekkelig administrasjon innen tjenesteområdet.

Det må settes av midler for rekruttering og kompetanseheving jfr. Rekrutterings- og kompetansehevingsplan for pleie- og omsorgstjenesten i de nærmeste årene. Denne planen skal utarbeides etter lokalt behov og jfr. Omsorgsplan 2015 og delplanene Kompetanseløftet 2015 og Demensplan 2015 lokalt tilpasset. Denne planen er ikke ferdig utarbeidet, og dermed er ikke disse midlene tatt med i årsbudsjettet 2009.

Samhandlingsreformen

Det foreslås i Regjeringens samhandlingsmeldingen ordninger som medbringer økonomiske konsekvenser for kommunene. Kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunalt økonomisk ansvar for utskrivningsklare pasienter ønskes å iverksettes fra 2012. Regjeringen vil vurdere flere innretninger av modellen med kommunal medfinansiering, men i utgangspunktet vurderes en medfinansieringsandel på 20 prosent. Når det gjelder utskrivningsklare pasienter, så vil kommunene få samlet tilført midler som svarer til kostnadene for de utskrivningsklare pasientene. En slik ordning forutsetter at kommuner og sykehus i samarbeid utarbeider kriterier for utskrivningsklare pasienter m.m. Som nevnt tidligere, legges det til grunn at flere oppgaver i helsetjenesten bør løses lokalt i kommunene. Samhandlingsmeldingen legger til rette for at en større andel av forventet vekst i helse- og omsorgssektorens samlede budsjetter skal komme i form av frie inntekter til kommunene.

Hvordan dette i praksis vil bli i Loppa kommune, er det for tidlig å si i nåværende tidspunkt. Det antas at nødvendig informasjon, opplæring og veiledning i forhold til samhandlingsreformen og dens praktiske betydning vil bli gitt til kommunen.

Kommentarer til årsbudsjettet 2010

NAV kontoret åpnet 20.05.08 dermed er kommunens andel av NAV – leders lønn og andre felleskostnader lagt inn i budsjettet. Det har den senere tiden skjedd en rekke endringer i forhold til NAV-kontorenes oppgaver. Lokalt har det vært en del utfordringer, men rådmannen føler seg trygg på at reformen snart endelig skal ha fått satt seg, og at det skal bli mer oversiktlig i forhold til hva som skal være fremtidige arbeidsoppgaver.

Sosialavdelingen

Budsjettet for 2009 til økonomisk sosialhjelp vil bli kraftig overskredet. Dette har sammenheng med at klientmassen har økt noe, og at det har vært flere langtidsmottakere. Vi har funnet rom til å øke posten til økonomisk sosialhjelp fra kr. 600 000,- til kr. 750 000,-. Vi burde sannsynligvis økt budsjettposten mer, men har ikke evnet det.

Rådmannen har uansett forventninger til at NAV gjennom sine virkemidler skal klare å få ned utgiftene til passiv økonomisk sosialhjelp. Dette er kommunisert til lokal NAV-leder og NAV direktøren i Finnmark. I fellesskap har vi nå forsøkt å etablere satsingsområdet som skal kunne gi innsparelse innen området. Bl.a. er vi helt konkrete på at kvalifiseringsprogrammet skal benyttes mer aktivt enn det som er tilfellet inneværende år.

Barnevern

Barneverntjenesten har budsjettet med inntil to fosterhjem. Barneverntjenesten er inne i noen særdeles vanskelige saker. Dette kan i verste fall ende med fire fosterhjems plasseringer. Om det ender slik vil barneverntjenesten ha behov for ekstrabevillinger.

Helseavdelingen (legestasjon, helsestasjon, jordmor og fysioterapeut)

På legestasjonen er budsjettet for transport av helepersonell noe usikkert rent økonomisk. Vi har valgt å legge dette på nivå med tidligere regnskapstall. Frekvensen av legetilsyn varierer sterkt fra måned til måned slik at det faktisk er nærmest umulig å kunne gi et riktig anslag. Det hersker i tillegg usikkerhet i forhold til hva den pågående pandemien kan medføre i ekstra transportkostnader.

For øvrig er det kun små justeringer på enkelte poster.

Legenes utekontordager

En velger å videreføre frekvensen på utekontordagene fra 2009 til 2010, jfr. politiske signaler. Legene har også i 2009 utvist stort ansvar ved og selv sløyfe utekontordager og slå sammen der dette var mulig, og når behovet for tjenester har gjort dette mulig. Videre har en utvist stort faglig skjønn i forhold til legetilsyn.

Psykisk helse:

Vi har klart til å bygge opp en godt fungerende tjeneste innenfor psykisk helsevern. Opptrappingen i vår kommune var vellykket, og vi har klart å opprettholde omtrent samme satsingsnivå som i 2008. Det skal

fortsatt satses på økt praktisk bistand i bolig. Det er viktig å bemerke at behovet for miljøarbeid og praktisk bistand i bolig har økt kraftig i de siste årene blant brukere innen pleie- og omsorgstjenesten.

Dagsenteret ved Nerstranda startet seinhøsten 2007 som 2-årig prosjekt. Etter endt prosjektperiode er det blitt ansatt en 50 % miljøarbeider på dagsenteret. Dermed er denne driften blitt en permanent del av pleie- og omsorgstjenesten. Retningslinjer for Dagsenteret er blitt vedtatt, og tjenesten tilbys og tildeles jfr. Retningslinjene.

Sosiallærer, 20 % stilling, finansieres fortsatt fra psykisk helsevern. Sosiallærer har rektor sin nærmeste overordnede, og psykiatrisk sykepleier gir veiledning ved behov.

Pu-tjenesten:

Statens bidrag til dekning av utgifter for ressurskrevende brukere refunderes etter særskilt rapportering av kostnader. For å bli regnet som ressurskrevende bruker må kommunens netto utgifter til lønn overstige innslagspunktet på 865 000 kroner per bruker. Ut over innslagspunktet får kommunene kompensert for 80 prosent av egne netto lønnsutgifter per tjenestemottaker. Kommunenes egenandel er 20 prosent for utgifter over innslagspunktet. Det skal foreligge enkeltvedtak for tildeling av tjeneste for å få bedre kontroll med ordningen.

Hjemmebasert omsorg generelt og institusjonsomsorg:

Formålet i utgangspunktet er å holde seg innenfor dagens økonomiske rammer, og det er ikke budsjettert noen store økninger innen hjemmebasert omsorg og institusjonsomsorg. Hvis det skulle bli nødvendig å øke rammene innenfor disse ansvarsområdene, skal det tas opp til politisk behandling som enkelt saker.

Det har vært en gledelig reduksjon av sykemeldinger i løpet av 2009, og forhåpentligvis vedvarer dette i tiden som kommer. Oppfølging av sykemeldte, informasjonsarbeid, tilrettelegging av arbeid m.m. har fungert svært godt i forhold til reduksjon i sykefraværet. Overtidsbruken på sykehjemmet har vært høyt i 2009. Veldig mye av overtidsbruken skyldes vakante helgestillinger og generell mangel på faglærte ansatte i helgene. Dette skal det jobbes med i 2010, og det kan bli aktuelt å sette inn noen tiltak for å oppnå reduksjon i overtidsbruken, og for å lette arbeidssituasjonen i tjenesten. Dersom foreslåtte tiltak medfører ekstrakostnader, skal det tas opp til politisk behandling.

Lønnsutgifter generelt:

Justering av lønn etter lokale lønnsforhandlinger og sentral mellomoppgjør har medført økte lønnskostnader innen rammeområdet.

3.5 Rammeområde 1.4 - Driftsavdelingen.

Kommentardelen fra sektoren bygger på delegert ansvarsområde.

Fordeling av utgiftene/inntektene kan synliggjøres nærmere med følgende tabell:

Utgifter Kostra hovedgruppe	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Budsjett 2010
Lønn og sosiale utgifter	5 983 369	6 346 000	6 351 000
Kjøp av varer og tjenester	8 417 571	6 316 000	6 968 000
Kjøp av tjenester	1 695 928	1 648 000	1 952 000
Overføringsutgifter	993 119	463 000	546 000
Finansutgifter	1 273 639	30 000	30 000
Sum utgifter	18 363 626	14 803 000	15 847 000
Inntekter			
Salgs og leieinntekter	7 999 479	8 920 000	8 427 000
Refusjoner	1 390 905	613 000	1 395 000
Overføringer	0		
Finansinntekter	500 000		
Sum inntekter	9 890 384	9 533 000	9 822 000
Sum netto utgifter	8 473 242	5 270 000	6 025 000

Følgende hovedposter inngår i tabellen ovenfor:

- Administrasjon driftsavdelingen og uteseksjonen.
- Maskinpark og tekniske tjenester.
- Samferdsel
- Bygg og eiendomsforvaltning.
- Fjellsikring

Endringer i oppgaver m.v.

Driftssjefen skriver følgende i sine kommentarer:

"Først kan det nevnes at året 2009 var ett budsjett som stort sett var prolongert fra 2008, og året 2009 har vært sjelsettende på mange måter.

Her viser jeg til mange av "interne notater" samt til samtaler på akutte VA, fyringsanlegg, etc etc. For å ta året 2010 er det ikke tvil om at dette er en utfordring som vi alle må ta sammen og fra driftsavdelingen vil det være følgende som prioriteres:

- Kompetanseheving innen VA.
- Deltidsreformen innen brannvesen.
- Plan og Byggsak ifb. ny Plan og Bygningslov.
- Økonomisk/administrativ kompetanseheving gjennom Forum i regi VFR.

*-Sjåfør opplæring/blålyskurs for både lettere kjøretøy og brannbil.
-Generell kompetanseheving på områder vi sliter.*

En del av områdene er kjent, og innen brann er dette svært vanskelig å kunne klare innen fristen som er

31.12.2012. Pålagte kurs som skal være gjennomført innen fristen er etter mitt syn helt hypotetisk å tro at man makter. Dette utfra økonomi og kapasitet i opplæringsystemet for brann.

Vi må ellers måtte prioritere svært hardt i 2010 for å sikre minimum av kompetanseheving av personellet.

Når det gjelder å arbeide i Loppa kommune er spisskompetanse vel og bra, men vi ser også at behovet for generalister hele tiden er tilstede.

Når det gjelder 2010 er det mange uforutsette områder som kan dukke opp, jeg forventer at vi nå får en hvilepause på VA, og at vannverket i Øksfjordbotn fungerer tilfredsstillende etter året vi er i ferd med å legge bak oss.

Kommunale kaier er en utfordring og her vil en måtte prioritere svært strengt. Vil også minne om kaien på Skavnakk om hva som skal gjøres/eller ikke gjøres må avklares? Her er det stadig henvendelser som referer til politikere osv på hva som skal gjøres! Jeg har inntil noe annet er bestemt valgt å la dette være en sak som er sendt Loppa Havn KF sitt styre i dag.

Har ikke tatt høyde for noe midler enn til nødreparasjoner for kaier generelt.

Vi har fortsatt en vei å gå når det gjelder å drifte mest mulig effektivt, og her vil det hele tiden være fokus på at den enkelte føler ansvar for at vi lykkes.

Mangel på stor nok maskinpark for å håndtere enkelte tyngre graveoppdrag er ett savn, og dagens krav til dokumentasjon på dette gjør dette til en utfordring.

Utfordringene er også at man hele tiden skal konkurrere om kompetent arbeidskraft.

Overordnet planarbeid må vi få til uavhengig av regionalt plankontor. Har ikke sett mulighet til å estimere noe tall i så måte, men antar at avsatte midler til planarbeid kan brukes i denne sammenheng. Uansett så vil vi måtte "sette tæring til næring" når det gjelder 2010."

Det kan i denne sammenheng nevnes at det er satt av kr. 200 000,- til deltakelse i interkommunalt plankontor. Denne summen vil bli høyere på årsbasis, men rådmannen tviler på at kontoret er operativt før tidligst andre halvår. Videre er det gjort mindre avsetninger til annet generelt og nødvendig planarbeid.

Langsiktige mål

Rekruttering av kompetansepersonell kan bli et problem i tiden fremover, det må legges en langsiktig strategi i kommunen for å sikre dette for fremtiden, særlig innenfor ingeniøryrket ser manglende rekruttering til å gå utover kommunene. Vi merker dette helt konkret gjennom at vi det siste året har kjøpt inn mer kompetanse til planarbeid og til arbeid hvor det er behov for ingeniørkompetanse – enn vi tidligere noensinne har vært nødt til.

Men samtidig må det understrekes at samtlige ansatte på avdelingen gjør en god jobb, og at man utviser fin stå på vilje.

Innspill til økonomiplanen 2010 – 2013

Driftsavdelingen arbeider kontinuerlig med vurdering av behovet for stillinger. Dette må imidlertid ses i sammenheng med fremtidig rekruttering og sikring av nødvendig kompetanse i kommunen. Kommunen må ikke komme i en stilling hvor man mangler kompetanse og personell slik at man ikke klarer å gjennomføre de lovpålagte oppgaver.

Den økonomiske utviklingen i Loppa Havn KF og utleiemarkedet for kommunale boliger og bygg vil fortsatt være av stor betydning for utviklingen av inntektene innenfor rammeområde teknisk sektor.

Kommentarer til årsbudsjettet 2010

Økte utgifter

Det budsjetteres med skoleungdom i sommerjobb for året 2010. Lønnsbudsjettet er økt i henhold til lønnsoppgjøret. Pensjonskostnadene settes til 19 % av lønnskostnadene.

Det vises for øvrig til driftssjefens egne kommentarer.

Økte inntekter

Inntekter for områdene vann, avløp, feiing og slamtømming er økt tilnærmet med bakgrunn i revisjonsrapport fra 2006. Priser for tjenester og utleie ved avdelingen økes i henhold til tidligere kommunestyrevedtak

KAP. 4 FORSLAG INVESTERINGER I 2010

Vi har ikke tatt opp lån til finansiering av prosjekter siden 2001-02. Dette må vi i stor grad fortsette med, ettersom vi ikke har driftsinntekter til å forrente nye lån. Lånegjelda pr. innbygger er fortsatt høy – til tross for at vi har nedbetalt langsiktig gjeld de siste sju årene.

På bakgrunn av en god del uavklarte momenter i de pågående investeringsprosjektene, har vi valgt og ikke legge de inn i kapitalbudsjettet nå. Rådmannens forslag er at vi regulerer de inn straks vi har hatt de til behandling i kommunestyret – og kostnadsrammer og endelig finansieringsplan er fastlagt.

Følgende tre prosjekter må etter rådmannens syn prioriteres i 2010 – dersom vi evner å etablere en god og fornuftig finansiering:

- Renovering/utbygging av Bergsfjord skole/samfunnshus.
- Boliger for personer med bistandsbehov.
- Istandsetting av Sør-Tverrfjord grendehus.

I tillegg vil vi i kommende periode avklare taksade ved Nuvsvåg skole og også se på garderobeforhold ved Høgtun skole.

Men rådmannen presiserer at vi må ta dette etappevis, og vurdere den totale økonomiske situasjonen vår. Dette nevnes siden det slutførte prosjektet – Øksfjord samfunnshus – gjorde et meget stort innhogg i forhold til vår totale fondsbeholdning. Videre har kirka store investeringsbehov i økonomiplanperioden. Det mest prekære er manglene ved taket på Øksfjord kirke.

Bergsfjord skole/samfunnshus:

Saken har vært drøftet flere ganger i kommunestyret – og det er nedsatt egen plangruppe for å utrede prosjektet ytterligere. I første fase av prosjektet rådet det tre alternativer for utbedring – hvorav to ble vurdert som aktuelle. Disse var kostnadsberegnet til om lag 2,5 og 5 millioner. Plangruppa som nå utarbeider prosjektet videre har ikke enda fullendt sitt arbeide. Men foreløpig skisser betegner et ytterligere utvidet prosjekt, som foreløpig kostnadsstipuleres til om lag 7 millioner. Med forbehold av eventualiteter – har kommunestyret foreløpig avsatt 1,7 eller 2,5 millioner til prosjektet. Ytterligere avsetninger kan skje ved en evt. overføring av et evt. overskudd på årsregnskapet 2009 (Rådmannen tar foreløpig sterkt forbehold om endelig årsresultat 2009) Videre vil det bli søkt om rentekompensasjon for skolebygget – og det vil bli søkt om tilskudd for samfunnshusdelen hos fylkeskommunen.

Rådmannen kommer uansett til å ha den totale økonomiske situasjonen i mente – når endelig saksfremlegg utarbeides.

Boliger for personer med bistandsbehov:

Rådmannen erkjenner at det har vært en noe treg fremdrift i dette prosjektet. Det skyldes til dels bemanningsmessige forhold og sakens kompleksitet. Men arbeidsgruppen har hatt flere møter, og pårørende/foresatte har fått vært med å vurdere skissetegninger. Siste utarbeidede skisse for 5 boenheter og personalareal og fellesrom er foreløpig stipulert til mellom 8-9 millioner. Det presiseres at det enda gjenstår arbeid i prosjektet – og at det særlig må kvalitetssikres om potensielle beboere vil benytte tilbudet. Foreløpig ser det ut til at det er et reelt behov for fem boenheter. Videre må tjenestespekteret fastsettes – både i forhold til dagens norm, sambruk av ressurser og hvilke endelige behov vi faglig vil ha totalt sett. Dette arbeidet er krevende, og det gjøres oppmerksom på at

utbyggingskostnaden er en del av prosjektet. Økte drifts- og lønnsutgifter vil også kunne bli av vesentlig størrelse.

Vi har til nå avsatt ca. kr. 3 245 000,- til prosjektet. Det vil være mulig å få inntil 20 % finansieringsstøtte gjennom Husbanken.

Forsikrings sak – grendehus i Sør-Tverrfjord

Denne saken forutsettes god kjent for kommunestyret. Straks Fylkesmannen er ferdig med lovlighetskontroll av kommunestyrevedtak, vil rådmannen effektivere saken – evt. se på videre saksgang. Når dette er klart vil også dette prosjektet innarbeides i kapitalbudsjettet.

KAP. 5 LOPPA KOMMUNES ØKONOMISKE SITUASJON.

Kommunen har etter det dramatiske underskuddet i 2002 klart å foreta en omfattende og helt nødvendig økonomisk snuoperasjon. Dette har medført at vi de siste seks årene har hatt forsvarlige netto driftsresultat – og vi har hatt overskudd til fordeling. Tidligere avsatte vi mer midler til passive sikkerhetsfond, mens vi de to seneste årene har satt av midler til aktive fond for konkret benyttelse. Egentlig er det ganske oppsiktsvekkende at vi klarte å renovere Øksfjord samfunnshus for om lag 9,5 mill. helt uten låneopptak.

Nytt inntektssystem – totale korrigeringer – og samlet virkning – slo i 2009 positivt ut for Loppa kommune. Dette var svært gledelig, ettersom samtlige tidligere forslag til nytt system – hadde negative virkninger for oss. For 2010 kommer vi imidlertid svært dårlig ut i forhold til de frie inntektene. Hadde det ikke vært for at vi hadde god rentemargin i 2009 budsjettet, sammenliknet med 2010, så ville budsjettet ikke kunne blitt vedtatt uten vesentlige oppsigelser. Rådmannen ber kommunestyret merke seg dette, ettersom dette er et økonomisk faktum.

Den administrative ledergruppen har således vært kollektivt enige om å verne om samtlige besatte stillinger, for å unngå oppsigelser. Dette har vi funnet å være den korrekte strategien, men dersom det ikke skjer endringer når vi kommer til 2011, så har vi ikke andre budsjettposter å redusere ytterligere.

Den største usikkerheten i så måte er utviklingen i folketallet. Utviklingen frem til 31.10. inneværende år har vært mer stabil enn på lenge. Vi er hittil i år redusert fra 1087 innbyggere ved årskiftet – til 1081 pr. dato. For å sikre en forsvarlig kommuneøkonomi er vi helt avhengig av at folketallet ikke synker ytterligere.

Signalene fra staten de siste årene har vært entydige. Det nytter ikke å syte og klage, kommunene må gjøre jobben selv.

Dette arbeidet har vi gjort de seneste årene. Men nå føler rådmannen at vårt effektiviseringspotensiale er nådd. Det blir umulig å gjøre store innsparinger uten at dette smerter og direkte ødelegger deler av Loppasamfunnet.

Av økonomiplanen vil det fremgå tiltak som kan bli aktuelle de kommende årene. Det bemerkes at økonomiplanen på skrivende stund er et nødvendig papirarbeid, ettersom det knytter seg store usikkerheter omkring folketallet. Økonomiplanen er således ikke en realistisk plan.

Rådmannen skrev følgende i fjorårets kommentarer:

"I så måte blir det viktig at vi parallelt arbeider aktivt for å utvikle arbeidsplasser og vekst i lokalsamfunnet. Rådmannen har tro på at vi etter litt nøling skal kunne få dreis på omstillingsarbeidet. Dette kan være nøkkelen til å snu en svært negativ trend – eller sågar kan dette være livbøyen som berger oss. For det er viktig å fokusere også på det som er bra – og ikke kun ha et ensidig negativt blikk på vanskelige rammevilkår. Rådmannen registrerer for eksempel at vi på slutten av dette budsjettåret opplever større etterspørsel etter kommunale boliger. Det tar jeg som et tegn på at "trykket" i boligmarkedet indikerer at folketallsnedgangen muligens holder på å stabilisere seg noe.

Vi må bevare trua, være løsningsorientert og ikke minst forsøke å gjennomsyre dette arbeidet med ukuelig optimisme. I så måte kan det være lurt og fri seg fra rådmannens dystre kommentarer hva angår budsjettet.”

Dette gjentas også for 2010 – for det er et umåtelig viktig poeng. Rådmannen må være fokusert på kommuneøkonomien – og reelle tall. Men vi må i tillegg evne å ha positiv energi til utviklingsarbeid.

Videre må det bemerkes at vi har mange og relativt tunge investeringsprosjekter på trappene. Det kommer til å bli fryktelig krevende å finne forsvarlig finansiering totalt sett. Rådmannen mener fortsatt at vi på bakgrunn av økonomisk situasjon ikke kan ta opp nye låneopptak. Eneste prosjektet hvor det kan være aktuelt å benytte delvis lånefinansiering er boliger for personer med bistandsbehov. Dette fordi vi her vil få inntekter i form av husleie – i allefall fra faste beboere. Dette poengteres siden evt. avlastning ikke gir egenbetalingsgrunnlag.

Samtidig som vi har aktive tiltak og fond – er det usedvanlig viktig at vi opprettholder tilstrekkelige fondsreserver, ettersom vi gradvis nå vil gå inn i økonomisk strammere tider. Dette nevnes siden det er en rekke utgifter som vi overhodet ikke har styring med. Kort kan særlig nevnes forhold innen vann og avløp – hvor vi den seneste tiden har fått flere sjokkerte opplevelser. Videre kan kort nevnes at listen over påkrevde tiltak som krever finansiering er nesten utømmelig. For eksempel kan kort nevnes at når vi i løpet av neste år har klart å etablere en plan for kompetanseheving/opplæringsplan, så må vi prioritere midler til ulike tiltak også der.

Slik rådmannen opplever den totale økonomiske situasjonen i kommunen – er vår største utfordring å finne midler til ytterligere næringsutvikling. Avledet av omstillingsarbeidet vil det stilles krav til kommunen i forhold til grunnlagsinvesteringer. Dette eksempelvis i forhold til flaskevannsprosjekt i Nuvsvåg og Vassdalen industriområde. Dette vil kreve enorm økonomisk ressursinnsats, sammenfattet med det som kommunen har til rådighet til denne type avsetninger. Det vil være ren utopi å tro at kommunen kan klare dette alene. Vi vil være prisgitt stor økonomisk støtte fra annet statlig hold, Finnmark fylkeskommune, SUF og Innovasjon Norge. Vi har etter hvert evnet å avsette en del midler til dette arbeidet, men rådmannen tviler på at det er nok, til tross for at vi hovedsaklig må ut å ”hente” penger.

Bakgrunnen for at dette bemerkes sterkt fra rådmannens side, er at vi i dag akkurat klarer å saldere driftsbudsjettet. Og – driftsbudsjettet er i all hovedsak tuftet på lovpålagte tjenester – tjenester som vi ikke kan kutte ut, eller redusere i nevneverdig grad. Her vil rådmannen legge til at det er flere år siden vi har slitt så mye – med i hele tatt å få driftsbudsjettet i balanse. Dette uroer rådmannen i sterk grad.

KAP. 6 RÅDMANNENS AVSLUTNINGSKOMMENTAR

Som det fremgår av kommentarene tidligere i dette dokumentet, er det med blandede følelser rådmannen fremlegger sitt budsjettforslag. Konturene for 2010 er budsjettmessig nesten litt kjedelig, og indikerer at vi kommer til å få et krevende år. Budsjettet er saldert ved en rekke kutt i etatenes driftsrammer. Og det vil bli krevende å etterfølge de endelige rammene.

Det gledelige – og det mest betydningsfulle er imidlertid at vi har unngått oppsigelser og nedlegging av tjenesteområder. Men dersom forholdene utvikler seg parallelt fremover i forhold til 2010 – så blir vi nødt til å etablere sterkere driftsreducerende tiltak.

Videre har vi ikke evnet å etablere de relativt nylig innførte seniortiltakene i årets driftsbudsjett. Dette rett og slett fordi vi ikke har funnet midler til dette. Så dersom vi ikke klarer å gjennomføre andre driftsbesparelser, må disse finansieres gjennom bruk av fondsmidler. Også dette indikerer at vi etter hvert begynner å tære på reservene for å gjennomføre ordinær drift, og det er et direkte negativt faresignal.

Profilen på budsjettet er stramt, noe som medfører at budsjettansvarlige allerede nå har fått beskjed om varsom håndtering av midlene. Men rådmannen håper at vi tradisjonen tro skal klare å få til konstruktive besparelser i driftsåret.

Videre må vi ta inn over oss at vi er blitt betraktelig færre innbyggere over tid. Samtidig har kommunens oppgaver og driftsutgifter blitt større. Samhandlingsreformen som er nevnt tidligere vil bli en enorm utfordring for kommuner som oss.

Avslutningsvis vil rådmannen likevel minne seg selv og andre om at vi tross alt også er heldig stilt. Vi har mange flinke ansatte som utøver arbeidsoppgaver med glød, iver og interesse. Vi har generelt sett gode kommunale tjenester. Vi har innenfor de fleste tjenesteområder gode arbeidsmiljø. Vi har ansatte og brukere som er tilfredse, som bryr seg om hverandre og er stolt over kommunen sin. Dette må man ikke glemme, selv om man for 2010 hadde ønsket seg en noe tykkere "lommebok".

Øksfjord 25.11.09

Jostein Størdal
-rådmann-

ØKONOMIPLAN 2010 - 2013

Innledning

Det henvises til budsjettkommentarene tidligere i dokumentet. Ettersom det råder stor usikkerhet i tilknytning til fremtidige frie inntekter og utvikling av folketallet, legges det ikke ned en stor grad av presisjon i økonomiplanen.

Rådmannen føler derfor at vi den nærmeste tiden må konsolidere den økonomiske stillingen. Dette gjennom at vi opprettholder en forsiktig forvaltning generelt, frem til at vi er sikre på at de økonomiske resultatene og fundamentene er på plass.

Nye låneopptak av omfattende størrelser vurderes som helt uaktuelt. Vi får heller sette oss i selene for å bygge opp fond som egenkapital i nødvendig prosjekter. Dette nevnes siden vi har høy lånegjeld – og at det knytter seg en viss usikkerhet omkring renteutviklingen..

Forutsetninger

Rammetilskuddet er lagt inn i tråd med regjerings tildelte rammer til kommunene og baserer seg på virkninger av det nye inntektssystemet. Siden vi har mange usikkerhetsmomenter (nevnt tidligere) - er økonomiplanen som helhet bare å regne som forsiktige estimer.

Rammetilskuddet påvirkes i hovedsak av skatt på formue og inntekt, systemomlegginger, oppgaveendringer, innlemmelse av øremerkede tilskudd, overgangsordninger, og endringer i folkemengde. Det presiseres også at vi forventer at folketallsutviklingen skal holde seg på nivå med grunnlagstallene pr. 01.01.09. Rådmannen har formening om at dette på sikt kan være realistisk. Vi har omstillingsstatus, og arbeidet omkring dette har nå tatt en mer aktiv og systematisk form. Rådmannen mener derfor at det som en positiv konsekvens av dette, må være naturlig at folketallet stabiliseres, etter flere år med jevn nedgang.

Skatteinntektene er videreført tilsvarende budsjettert inntekt i 2010, og er også basert på KS sin prognosemodell for frie inntekter.

Rente- og avdragsutgiftene er endret i tråd med nedbetalingsplan. Og det forutsettes at utbytte fra ulike aktører holder seg på dagens nivå.

Forøvrig er konsekvensene av vedtatte og til dels iverksatte tiltak lagt inn i tallene. (Det kan nevnes at resultatet for 2010 rent regnskapsteknisk "ser" bedre ut enn det er – ettersom moms.komp. føres i drift. Siden vi har vedtatt at dette er en del av finansieringsgrunnlaget – overføres det igjen til investeringsbudsjettet).

Videre er det ikke utarbeidet kapitalbudsjett for perioden, ettersom kommunestyret ved forrige behandling av planen fastsatte at det ikke er rom for større investeringer basert på låneopptak. Til det er vår langsiktige lånegjeld for høy i utgangspunktet – sammenhold med tilgjengelige driftsmidler for å betjene ytterligere lån. De prosjektene som står for døren, vil bli tatt opp som egne saker i kommunestyret – når aktuelle forhold er endelig avklarte og finansieringsordning har tatt endelig form.

Budsjettforutsetninger – bevilgningsbudsjett, nettorammer

Rådmannen har som foregående år ikke funnet det hensiktsmessig å fremlegge tabeller med videreføring av årets budsjettammer i perioden. Dette fordi det kun blir en lek med tall – og at man da må lage konkrete skrekksenarioer på hvor de konkrete kuttene vil komme. Dette vil kun skape unødvendig uro i organisasjonen og føre til direkte vantrivsel.

Men vi må i det videre arbeidet vårt ta inn over oss at det er realistisk å tro at folketallet vil falle ytterligere, jfr. prognoser fra SSB. Videre har vi skjev aldersfordeling – mange eldre, færre og færre fødte, og unormalt lite innbyggere i aldersgruppen 20 – 40 år.

Vi får bare håpe at nitidig arbeid på omstilling gir resultater. At folketallet stabiliserer seg, og at det blir mer sysselsetting. Hvis ikke blir det ny innsparingskur allerede i 2011. Og da vil det dreie seg om mer smertefulle driftsreduksjoner enn de administrasjonen har presentert i 2010.

Følgende tabell – illustrerer bruttotall de seneste årene:

	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Budsjett 2010
Driftsinntekter	110 844 218	108 570 000	108 113 000
Driftsutg.	105 024 449	105 317 000	108 801 000
Brutto driftsresultat	5 819 769	3 253 000	-688 000
Finansinntekter	5 139 110	2 191 000	1 911 000
Finansutgifter	8 552 679	8 654 000	6 296 000
Avskrivning	5 056 769	4 955 000	5 058 000
Netto driftsresultat	7 462 969	1 745 000	-15 000
Overført til investering		1 760 000	
Avsatt til bundet fond		30 000	30 000
Bruk av disposisjonsfond		45 000	45 000
Budsjett i balanse		-	-

Tabellen illustrerer følgende:

- Vi må fortsette å prioritere arbeidet med god økonomistying.
- Vi må etablere bufferfond
- Vi må planlegge ytterligere fremtidige driftsreduksjoner.
- Vi må fortsette med aktive innsparingsgrep i det enkelte budsjettår.

Dette presiseres fordi vi selvsagt må ta fortløpende stilling til:

- Utviklingen i folketallet
- Rentenivået
- Endringer/systemvirkninger i inntektssystemet
- Endret etterspørsel etter tjenester
- Faktisk tilgang på ressurser
- Pensjonskostnader
- Stadig krevende lønnsoppgjør

Endringer i perioden 2011 – 2013

Rent tallmessig har rådmannen ikke tatt seg bryet med å videreføre tallmaterialet som tidligere år. Rådmannen ser det mer hensiktsmessig og verbalt beskrive utfordringene som vil møte oss i kommende periode.

Generelt henvises det videre til innspillene til økonomiplanen tidligere i dokumentet.

Rammeområde 1.1 Sentrale styringsorganer/felles utgifter

En av de største utfordringene i planperioden blir å ta høyde for krevende lønnsoppgjør. Samtidig er det store forventninger til at vi skal ha vesentlig kapital til næringsprosjekter. Slik situasjonen er nå, må vi i enda sterkere grad bli flinkere til å hente ekstern finansiering til dette.

Stabs- og støttefunksjonene er tidligere redusert kraftig. Det er ikke mulig å foreta ytterligere kutt innenfor dette området.

Videre må vi håpe på at ulike tiltak – deriblant omstillingsarbeidet skal medføre konkrete og positive resultat. En direkte indikator i forhold til dette vil være utviklingen av folketallet.

Rammeområde 1.2 Undervisning og kultur

Dersom nedgangen i folketallet ikke stabiliserer seg, og vi ikke får en realvekst i de frie inntektene vil det bli nødvendig å diskutere fremtidig skolestruktur i planperioden. Kommunestyret vedtok i juni inneværende år – at skolestrukturen ikke skulle endres. Rådmannen er lojal i forhold til dette vedtaket, men må nevne at saken kan fremtvinges til ny behandling.

Rådmannen uttalte følgende ved forrige gangs behandling av økonomiplanen:

"Dersom vi må gjennomføre ytterligere besparelser av stort omfang, er det etter rådmannens syn kun endring av skolestruktur som har et økonomisk innsparingspotensiale som monner. Jeg vet at dette kan medføre negative ringvirkninger, og på lang sikt medføre en null gevinst – gjennom ytterligere fraflytting. Så vi vil gjøre hva vi kan for å unngå dramatiske endringer.

Men i verste fall må vi være forberedt på å diskutere en skole i Vestre Loppa. Vi må også være forberedt på å vurdere flytting av ungdomstrinnet fra Nuvsvåg skole til Høgtun. Jeg er innforstått med at dette ikke er noe man gjør med vellyst, men dette alternativet må muligens drøftes de kommende år. For vi har ikke mange andre tjenestoområder å kutte på nå. Men det presiseres at i første omgang starter vi en debatt om hvordan opprettholde gode pedagogiske skoletilbud, ved hjelp av samarbeid skolene i mellom. Det er ikke noe mål i seg selv for rådmannen å ødelegge de tilbudene vi har i dag. Men det presiseres likevel at for rådmannen er det overmåtelig viktig at økonomien i de kommende år er i balanse."

Forholdene er ikke mindre aktuelle på skrivende tidspunkt.

Rammeområde 1.3 Helse, sosial, pleie og omsorg

Presset på pleie- og omsorg er meget stort. Det vil derfor ikke være mulig å hente inn ytterligere stillinger her. Dette nevnes siden vi i 2003 og 2004 lot være å skjerme dette området.

Legenes utekontordager har tidligere vært vurdert, men også dette tiltaket er tidligere "fredet" av kommunestyret.

De største utfordringene vil bli – som tidligere nevnt: Samhandlingsreformen og ikke minst utgifter til bemanning av de fremtidige boligene for personer med bistandsbehov.

Rammeområde 1.4 Driftsavdelingen

Dersom kommunestyret vedtar å inndra den vakante stillingen som servicemedarbeider – så vil ikke rådmannen foreslå ytterligere kutt på avdelingen i økonomiplanperioden.

Andre forhold – Ting kan snu

Rådmannen føler på mange måter at Loppa kommune fikk Statsbudsjettet mitt i "fleisen". Nytt inntektssystem medførte at vi kom godt ut i 2009. Men fortsatt nedgang i folketallet og demografiske systemvariabler gjør at vi kom meget dårlig ut i 2010. En reell nedgang på 1,37 i de frie inntekten er dramatisk for enhver kommune, og det var en vesentlig større nedgang enn det rådmannen og andre som arbeider med disse tallene hadde forutsett.

Det er av denne grunn at årets budsjettkommentarer bærer preg av å nærmest være dommedagsprofetier. Det som imidlertid vil kunne gi oss positive utslag i forhold til utviklingen av de frie inntektene er vekst i folketallet. Så det er å håpe at bl.a. omstillingsarbeidet kan gi oss et ordentlig løft i så måte. For det er flere spennende prosjektet på gang – og rådmannen har tro på at det skal være mulig å lykkes med gjennomføringen av en del av enkeltprosjektene.